

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Pigtraad-Gestapofangen

Nr. 5
oktober
1987

På Danmarks Nej-dag den 29. august samledes deltagerne i årsmødet for De Erhvervshæmmede ved Mindeankeret i Nyhavn til kransenedlæggelse. (Foto: F-k)

Kammeraternes Hjælpefond

Stiftet 1945

Henveldelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til kontorchef, cand.jur. Hans Andersen, Slossevej 19, 4894 Øster Ulslev. 03 86 55 59.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til overlærer Preben Feddersen, 5874 Lundeberg, Hesselager. 09 25 14 77. (Der er 7 senge). Ferie hjemmets adresse er: Flejmosen 4, Østerby, 6470 Syd-Als, Als. 04 46 53 42. Tilsynsførende: fru Karin Boysen, Østerbyvej 46, Østerby, 6470 Syd-Als, tlf. 04 46 51 75.

Medlemmer: Iflg. fundatsen paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre.

På fondens møde den 24. september 1977 besluttedes det, at fondens virksomhed især skulle samles om at videreføre feriehjemmet på Kegnæs, at videreføre bladet »Pigtraad« og at søge sikret, at 4. maj fortsat højtideligholdes i Ryvangen.

Forretningsudvalget:

Formand: Kontorchef, cand. jur. Hans Andersen.

Slossevej 19, 4894 Øster Ulslev. Tlf. 03 86 55 59.

Næstformand: Civilingeniør Mogens Dyre,

Hestehavevej 3, Sjellerupskov, 6430 Nordborg. Tlf. 04 45 86 22.

Kasserer: Skræddermester Povl Brandt, Glerupvej 19, 2610 Rødovre. Tlf. 02 91 13 72.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg. Tlf. 06 81 07 09.

Overlærer preben Feddersen, Caroline Amalievej 11, Lundeberg, 5874 Hesselager. Tlf. 09 25 14 77.

Den øvrige bestyrelse består af:

Kontorchef Niels Christian Andersen Volmersvej 5, 6330 Padborg Tlf. 04 67 31 53	Læge Axel Jørgensen Duebrødrevvej 14, 9000 Aalborg Tlf. 08 12 06 70	Overbetjent Ejler Mortensen Nørregade 6, 6440 Augustenborg Tlf. 04 47 17 04
Sektionschef Hans Bøjlund Skovparken 7, 6000 Kolding Tlf. 05 52 96 11	Obers K. Kjeldsen Tingagerhjemmet, 5750 Ringø Tlf. 09 62 31 63	Redaktør Johs. Rasmussen Ømkulevej 9, 7100 Vejle Tlf. 05 82 65 72
Sparekassedirektør Einer Hauberg Holballe 3, 6473 Tandstlet Tlf. 04 44 76 04	Tandtekniker Leo Kæraa Dalsvinget 1, 8270 Højbjerg Tlf. 06 27 04 28	Provst Poul Riis Hostrupsgade 9, 4200 Slagelse Tlf. 03 53 35 34
Direktør G. Jespersen Gullestrupvej 7, 7400 Herning Tlf. 07 12 11 84	Herreekviperingshandler Carl Otto Larsen, Lærkevej 6, 6440 Augustenborg. Tlf. 04 47 11 60	Maskinmester H.P. Skjoldborg Skovbrinken 9, 6400 Sønderborg Tlf. 04 42 57 07
Direktør Bernth Johannesson Jacobsy Allé 16 2. th., 1806 Frederiksberg C Tlf. 01 31 86 86	General Fl. B. Larsen Kongstedgården, 4293 Dianalund Tlf. 03 56 02 07	Solveig Skjøtt Dalsø Park 128, 3500 Lille Værløse Tlf. 02 48 56 74
Forvalter Axel Lauritzen Lundbofteparken 42, 2.tv., 2800 Lyngby tlf. 02 88 12 42		

FANGESAMMENSLUTNINGENS REKREATIONSFOND

Fonden, der er stiftet af SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45, yder støtte til rekreationsophold for tidligere fanger og andre invaliderede fra frihedskampen.

Ansøgningsskema kan rekvireres hos formanden: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N eller i de enkelte foreninger. Der kan bevilges støtte på indtil 75 pct. af rekreationsopholdets samlede pris, dog max. kr. 4.000.

Der ydes støtte til ophold på egentlige rekreationshjem, kuranstalter, snatorier etc. Til ophold af mere feriemæssig karakter kan der ikke bevilges støtte.

Ansøgningsskemaet skal ved indsendelsen være udfyldt således, at samtlige spørgsmål er besvaret. Den i skemaet nævnte dokumentation skal være bilagt. Originale bilag vil blive returneret sammen med besvarelsen.

Da bevilgede beløb ikke kan udbetales til ansøgeren, men kun til rekreationsopholdets arrangør, må skemaet indsendes i så god tid, at svaret kan være fremme, inden betaling for opholdet skal finde sted. Det på påregnes, at behandlingen af ansøgninger i fondens bestyrelse tager omkring 14 dage.

Bladet

Pigtraad - Gestapofangen

Udkommer med 7 numre i år.
(De lige mdr. + november).

ABONNEMENT, BLADREGNSKAB OG ANNONCER

Poul Nielsen,
Bavnebjergspark 6,
3520 Farum
02 95 22 08

Telefontid: kl. 17-18

Årsabonnement 60,- kr.

Udenfor Skandinavien betales et portotillæg på 30,- kr.

Giro 9 31 54 54.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes hurtigst muligt ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

REDAKTION

Johs. Fosmark
(ansvarshavende)
Chr. Winthers Vej 1
8600 Silkeborg
06 81 07 09

Villy Mørk Jensen
Sjørringvigvej 6, Sjørring
7700 Thisted
07 97 12 71

TRYK

Fjerritslev Avis Offset

INDE I BLADET:

Overborgmesteren taler ud	103
Sviger Frihedsfondens bestyrelse?	105
Rejsen til Normandiet	108
Uforglemmeligt årsstævne i Frøslev	110
Einar Gerhardsen	112
Skulpturafsløring i Hadsund	113
Blev på sin post trods bomberegning	114
Ved Rorupstenen den 9. august	115
Runde dage	116
Glimt fra specialkommando	117
Foreningerne	118-126
Mindeord	126
Bøger	127

De følgende numre af vort blad udkommer 15/11 og 15/12 1987. Stof må være redationen i hænde senest 4 uger før de nævnte dage.

Pigtraad-Gestapofangen

NR. 5

Oktober 1987

42. ÅRGANG

Organ for Kammeraternes Hjælpesfond og Sammenslutningen af danske fanger fra
Frihedskampen 1940-45

Buchenwald-klubben . Dachau-klubben . Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen
Landsforeningen Gestapo-Fangerne . Foreningen af Gestapofanger fra besættelsen . Hannover-Stöcken-gruppen
Horserød-Foreningen . Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme
Ravensbrück-gruppen . Sachsenhausen-foreningen . Stutthof-foreningen . Theresienstadt-foreningen

Opsigtsvækkende tale af overborgmester Herbert Schmalstieg.

Holdt i anledning af indvielsen af mindesmærket for ofrene
i KZ-Stöcken-lejren torsdag den 7. maj 1987

Der er nu gået 42 år, siden den for-
bryderiske 2. verdenskrig sluttede, og
det national-socialistiske voldsregime
fandt sin ende.

Også i vores by var der mange ofre fra
denne tid, mennesker, der på grund af
deres tro, deres indstilling eller afstam-
ning blev forfulgt og ydmyget, måtte
forlade deres hjemland, mistede deres
sundhed og endog deres liv.

Vi har igennem de sidste år oftere
haft lejlighed til ved årsdagene for de
forfærdelige hændelser at forklare
dem, som ikke har oplevet denne tid,
dens årsager, sammenhænge og bag-
grunde, for derved at minde og formane
dem for at forhindre en gentagelse. Me-
re end 40 år er gået siden dengang, og
næsten intet minder om, at der her i
nærheden af det sted, hvor vi er forsam-
let, i årene 1943-1945 lå koncentrations-

lejren Hannover-Stöcken, som var den
første i Hannover.

Til minde om dem, som led i denne
lejr, og også til minde om de umenne-
skelige tilstande og de grusomme hæn-
delser efter opløsningen af lejren og om
dem, der døde, før amerikanerne kom
til Hannover, blev dette mindesmærke,
som vi i dag skal indvie, skabt af en han-
noveransk kunstner Hans-Jürgen Breu-
ste.

**Når det nu har varet over 40 år, før
dette mindesmærke rejstes som et erin-
dringssted for KZ-Stöcken, så viser det,
hvor længe dette sørgelige kapitel i
vores bys historie blev glemt.**

For ti år siden blev der i det historiske
seminar på universitetet i Hannover be-
gyndt på at forske efter dokumenter,
erindringer og beretninger om KZ-
Stöcken og om de andre KZ-lejre i Han-

nover. Ikke mange huskede, at der også
havde eksisteret KZ-lejre i Hannover.
Først igennem arkiver i Freiburg, Kob-
lenz, Ludwigsburg, Paris, London, New
York og Jerusalem lykkedes det histori-
kerne at sætte brudstykker sammen om
dette afsnit af Hannovers historie.

Takket være dette tålmodige arbejde
af de hannoveranske historikere sam-
men med de hannoveranske fritids-
hjem, er historien om de hannoveran-
ske koncentrationslejre blevet belyst og
publiceret for offentligheden.

Betydelig interesse for sagen

Der består en stor interesse for at
modvirke, at alt dette bliver glemt. Det
har en udstilling om de hannoveranske
koncentrationslejre vist. Den blev i 1983
besøgt af 12.000 mennesker, især skole-
børn.

Grunden til den positive reaktion af
denne udstilling var sikkert også, at te-
maet ikke kun blev belyst fra den viden-
skabelige side, men også fra den kunst-
neriske side. Kunstneren H.-J. Breuste
gav den sit meget emotionelle præg.

Resultatet af denne udstilling blev, at
der opstod kontakter mellem de hanno-
veranske historikere og de ansatte på
fritidshjemmet. Der blev dér dannet ar-
bejdsgrupper, som med hjælp af danske
fanger fra Hannover-Stöcken-gruppen
kunne belyse historien om koncentra-
tionslejren.

Takket være disse venskabelige kon-

NEUENGAMME FORENINGENS REKREATIONS- & HJÆLPEKASSE TIL FORDEL FOR FRIHEDSKAMPENS OFRE

Adresse: c/o Frihedsfondens kontor

Frederiksberg Bredegade 13

2000 Frederiksberg

Midlerne fra salg af frimærke med overpris, til fordel for frihedskampens ofre og de-
res minde, udgivet i anledning af 40 års dagen — 4. maj 1985, uddeles til rekrea-
tions formål eller -hjælp i særlige trangstifælde.

Beløb kan søges af danske statsborgere, der er — eller vil kunne anerkendes i hen-
hold til lov om erstatning til besættelsestidens ofre § 1a.

Anmodning om ansøgningskema sendes til ovenstående adresse.

Billedhuggeren Hans-Jürgen Breustes monument leder vore tanker hen på lejrens pigtråd.

takter kunne historien om KZ Hannover-Stöcken om evakueringen af de danske fanger i Bernadotteaktionen, men også om de forfærdelige hændelser ved opløsningen af lejren og 600 fangers grusomme død i skuret i Gardelegen (DDR) opklares og offentliggøres.

Byen Hannover hjalp forskningen

I 1970 begyndte man, med byens understøttelse, at udforske den lokale historie og dermed historien om koncentrationslejrene. Gennem mindsten skulle der gøres opmærksom på de steder, hvor disse lejre lå.

Denne løsning var ikke ideel, fordi stenene ikke var særlig iøjnefaldende og kun blev iagttaget af dem, som vidste, hvor de var.

Stenen, som skulle minde om KZ-Stöcken, skabte mere opmærksomhed, fordi kirkelige og andre grupper - men også fritidshjemmet Stöcken og VVN - værnede mindstenen og arrangerede kransenedlæggelser hvert år, hvor der blev mindet om ofrene for naziregimet. Ønsket om at rejse et værdigt og tyde-

ligt tegn som mindesmærke bestod i mange år.

I den senere tid blev ønsket om, at der aldrig mere skulle udgå vold fra tysk jord stadig stærkere. Det voksende engagement for freden og viden om, at et fredeligt samliv begynder i hverdagen, men også de voksende bekymringer om begyndende fjendtlighed mod udlændinge, har forstærket ønsket om et nyt mindesmærke.

Vi lever i dag i en tid, hvor det er svært at vise sine følelser, sine tanker, men også sin sorg.

Man må gøre mere end at betragte et mindesmærke

Men når vi nu alligevel har besluttet os til at opføre et mindesmærke på dette sted, så er det, fordi vi har den overbevisning, at det sikkert ikke er nok *at se* på mindesmærker, man må gøre mere.

Mine damer og herrer: Dette mindesmærke indeholder den forpligtelse at »advare og erindre«. Men dette kan kun klares, hvis man har kulegravet denne tid.

Denne opfattelse af »pligt« er vigtig med henblik på de kommende år. Dette gælder specielt for dem, som i de slemme år af nazidiktaturet stod i ansvarlighed for udnyttelsen af menneskelig arbejdskraft. På grusom måde blev det muligt, at så mange fanger i koncentrationslejren Stöcken blev ofre for denne umenneskelighed.

Derfor er det så ubegribeligt for mig, og jeg forstår ikke, at efterfølgeren af rustningsfabrikkerne ikke vedgår deres ansvar, tværtimod nægter nogen sammenhæng mellem den øjeblikkelige ledelse og deres forgænger.

Men vi vil ikke glemme!

Med dette mindesmærke skal der gives opfordring til eftertanke. Og dette er den mening, som Hans-Jürgen Breuste lagde i det. Dette kunstværk har den opgave at give anledning til diskussioner og modsigelser.

Det var den forhenværende Bundespræsident Gustav Heinemann, der tydelig har vist, hvilken sammenhæng der består imellem modsigelse og frihed.

»Den, som benytter sin frihed til en opklarende opgave, må være forberedt på at vække modsigelse. Oplysning, modsigelse og anstød er i familie med hinanden. De er alle frihedens børn.«

Mine damer og herrer, kære gæster!

Vores hovedstad Hannover har sat sig det mål ikke kun at rejse dette mindesmærke her i Stöcken, men også at rejse et i Misburg i den forhenværende koncentrationslejr. I morgen formiddag skal der førres samtaler med Madame Aubry og Monsieur Dutheil for at drøfte enkeltheder.

Den 15. maj 1987 skal der også indvies en mindetavle i den forhenværende lejr i Limmer, som henviser til den specielle situation i denne lejr.

Der oprettes en permanent udstilling

Her vil jeg også meddele, at byrådet har besluttet på grund af den store interesse for udstillingen om de hannoveranske KZ-lejre i 1983 at indrette et fast hjemsted for udstillingen. Jeg er overbevist om, at dette snart skal føre til et konkret resultat.

De kan se på de nævnte aktiviteter, hvordan Hannover forsker i sin historie. Men alligevel - det er næsten ved at være for sent, fordi vidner fra denne tid, hvis erindringer er så vigtige, ofte på grund af deres alder eller helbedstilstand ikke er i stand til at give deres oplevelser videre. Alligevel er det efter

min mening vigtigt at bruge tiden til at udspørge vidnerne og at sørge for at få forbindelse mellem de forskellige mennesker. Kun sådan kan det lykkes at erfare realistisk, hvor forbryderisk dette nazi-regime var.

Mit ønske er, at dette mindesmærke, som ikke alene skal erindre om ofrene i KZ-Stöcken, men også om alle de andre ofre for nazi-diktaturet, vil hjælpe med til, at dette aldrig mere skal ske i vores by, i vores land, ja, i hele verden.

Kommentar

Vi finder overborgmesterens tale mandig og opsigtsvækkende. Den vil yde et bidrag til genoprettelsen af det gode forhold - fra før krigen - mellem Danmark og Tyskland.

I al for lang tid har man i Vesttyskland kørt det løb, der gik ud på, at forbrydelserne i Hitler-årene 1933-45 skulle være glemt, for de var meget ubehagelige.

Nogle har endog gentagne gange for søgt at bortforklare dem, måske også at undskyldte dem.

*

En dansk journalist kom i toget i Tyskland en dag i samtale med en tysker i en moden alder. De kom naturligvis også ind på emnet: Tyskland 1933-1945.

Danskeren: Men udryddelsen af 6 millioner jøder kan De ikke bortforklare.

Tyskeren: Nej, det var kun 4 millioner! (så mente han, at han kom med et godt argument).

*

Men overborgmesteren i Hannover gik lige til sagen: 1933-45 tager vi afstand fra. Vi ønsker og arbejder for, at der aldrig mere udgår krige og vold fra tysk jord.

Overborgmesteren henviste i sin tale til, at han har bystyret bag sig, og det glæder os.

Det betyder jo, at han har et flertal af befolkningen på sin side.

F-k

*Kammeraternes
Hjælpesfond værner om
det, der er fælles for
aktive modstandsfolk.*

Sviger Frihedsfondens bestyrelse?

Kronologisk gennemgang af et sagsforløb

Spørgsmålet i overskriften har i de seneste måneder været rejst med stigende styrke af modstands- og fangeorganisationer såvel som af enkeltpersoner. Bladets redaktion har derfor bedt mig give en oversigt over, hvad der dag for dag er sket i spørgsmålet vedrørende Frihedsfondens ophævelse. Denne opfordring kan jeg ikke sidde overhørig, men jeg må forudskikke den bemærkning, at næppe alle momenter er kendt, og at ikke alle akter i sagen har været tilgængelige. Sagen kan derfor på nuværende tidspunkt ikke belyses fuldstændigt.

10. december 1986

Den 10. december 1986 sendte Frihedsfondens formand, Jørgen Kieler, et brev - i lighed med tidligere år - til socialministeriet, hvori han på fondens vegne søgte om bevilling på 1 million kr. for perioden 1. april 1988-31. marts 1989. Det hedder i brevet bl.a., at det »er forretningsudvalgets hensigt at bringe fondens virksomhed til ophør, så snart dette lader sig gøre«. Og der står videre: »Et sådant ophør forudsætter enten:

- 1) at fondens opgaver er løst, eller
- 2) at der ikke er midler til at føre fonden videre, eller

3) at der ikke er kvalificerede personer til at fortsætte arbejdet.«

Der var vedlagt en statistik, og det hedder herom i brevet, »at den længe ventede nedgang i antallet af sager nu omsider er begyndt at melde sig. Nedgangen er dog ikke så eklatant, at vi tør håbe på, at fondens opgaver vil være løst den 31. marts 1988«. Om midler til at føre fonden videre hedder det, at det udelukkende beror på bevilling fra staten. Og om personalespørgsmålet, at »vi vil... gøre vort yderste for at fortsætte arbejdet med den nuværende stab suppleret med ekstra kontorassistance.«

21. januar 1987

Den 21. januar 1987 sendte ministeriet ansøgningen til høring i sikringsstyrelsen.

Den 18. februar fremsendte formanden supplerende statistik over nyrejste og genrejste sager i Frihedsfondens til ministeriets departementschef, P. Loft. Formanden skrev, at man nu er kommet til det punkt, hvor »vi kan begynde at forberede os på diskussionen med Frihedsfondens bestyrelse om vor snarlige lukning, idet der ikke vil være nogen motivering for at udskyde denne, med-

Da monumentet for Stöcken-lejren blev afsløret. Her ses indbudte gæster sammen med hannoveranske borgere. I forgrunden genkender vi Ove Lykkeberg, Erik Tanne, Arnold Jensen og Carl Adolf Sørensen alle med fruer. Desuden ses Renée Aubry, præsident for Amicale Internationale de Neuengamme.

mindre man vil hævde, at vi skal fortsætte til sidste mand«. Det hedder derefter: »Som aftalt vil jeg vende tilbage til dette spørgsmål, når vi har haft vort bestyrelsesmøde i maj«.

Uden at afvente dette møde eller sikringsstyrelsens svar på høringen, skrev departementschef Loft den 20. marts til Frihedsfonden, at »det forekommer os at være en umulig opgave at finde det omhandlede beløb indenfor socialministeriets bevilingsrammer for finansåret 1988... Jeg må derfor bede Dem om endnu engang at overveje mulighederne for, at Frihedsfonden som oprindelig aftalt (!) kan ophøre på 1. april 1988«.

Der foreligger åbenbart allerede på det tidspunkt en aftale om ophør pr. 1. april 1988. Den aftale har hidtil været holdt hemmelig. Mon der er andre aftaler, som offentligheden heller ikke kender?

10. april

Den 10. april afholdt forretningsudvalget møde og afsendte den 14. april et brev til departementschef Loft, hvori man oplyser, at »der på dette møde (var) fuld enighed om, at man ville bestræbe sig på at lukke Frihedsfonden pr. 1. april 1988«. Samtidig anmoder man om et møde med departementschefen og sikringsstyrelsens chef, Finn Svarrer.

Den 29. april forelå Sikringsstyrelsens udtalelse i anledning af høringen af 21. januar. Det hedder heri - efter nogle konkrete oplysninger om antallet af nye anmeldelser i årene 1983-1986, som man mener peger i retning af et faldende antal sager - at sikringsstyrelsen har været indstillet på, at fondens virksomhed skulle ophøre pr. 1. april 1988.

20. maj

Den 20. maj afholdes mødet mellem socialministeriets embedsmænd og repræsentanter for Frihedsfondens forretningsudvalg. Om dette møde vides kun, at der blev truffet aftale om, at socialministeren skulle sende et brev til Frihedsfondens formand, men at et udkast til et sådant brev skulle forelægges for formanden, forinden det blev afsendt.

En sådan aftale fremgår nemlig af et brev af 22. maj fra departementschefen til Frihedsfonden, hvormed et sådant udkast til brev blev forelagt.

Formanden overlod udkastet til Svend Truelsen, der er et af medlem-

merne af forretningsudvalget, og den 3. juni skrev Svend Truelsen til departementschefen, at det fremsendte udkast »fuldt ud (tilfredsstillende) forretningsudvalgets ønsker«. Og det hedder videre i brevet, at der kræves enstemmighed, såfremt fonden skal opløses, og »det vil blive en meget vanskelig opgave for Frihedsfondens forretningsudvalg at opnå denne enstemmighed, fordi der blandt bestyrelsens medlemmer er flere repræsentanter for interesseorganisationerne. Derfor er det væsentligt, at skrivelsen fra ministeren er detaljeret, navnlig i relation til det påtænkte udvalgs kompetence, supplerende samt lukning af Frihedsfondens arkiver... For at opnå en enstemmig beslutning må vi derfor fremkomme med et alternativ, der fuldt ud tilfredsstiller bestyrelsen. Derfor vort forslag til en mere detaljeret beskrivelse af udvalgets kompetence«. Det siges også i brevet, at forretningsudvalget ikke ønsker, »at interesseorganisationerne går den politiske vej til folketinget til at skaffe midler til en fortsættelse, der i det lange løb vil blive en udtørret kilde og til stort besvær for sagsbehandlingen«.

19. juni

I den endelige udformning af brevet fra socialministeren til Frihedsfondens formand, der er dateret den 19. juni, er Svend Truelsen ønske om en mere detaljeret beskrivelse af den ordning, som der åbenbart allerede forelå en aftale om, efterkommet. Socialministeren skriver, at hun har forstået, »at der i forretningsudvalget er fuld enighed om, at man vil bestræbe sig på at lukke Frihedsfonden som forudsat (!) pr. 1. april 1988«. Derefter beskrives den aftalte ordning nærmere, nemlig, at fru Annalise Clausen skal placeres i Sikringsstyrelsen, og at hun til støtte skal have et selvsupplerende udvalg, bestående af de nuværende forretningsudvalgsmedlemmer i Frihedsfonden. Dette udvalg »skal kunne vejlede i konkrete sager, efterprøve dokumentation samt udøve rådgivning og bistand i forbindelse med eventuel rejsning, anke eller genoptagelse af sagerne. Udvalget skal endvidere med offentlige myndigheder kunne drøfte mere generelle forhold i forbindelse med lovgivningen om erstatning til besættelsestidens ofre«.

22. juni

Til Frihedsfondens bestyrelsesmøde

den 22. juni forelå **et oplæg fra formanden**. Oplæget indeholder først en analyse af Frihedsfondens situation. Kort refereret siger oplægget, at for at Frihedsfonden skal bestå, må tre forhold være i orden: 1) der skal være penge til driften, 2) der skal være en tilstrækkelig og kvalificeret medarbejderstab, og 3) der skal være en opgave at løse. Blot een af disse betingelser mangler, må Frihedsfonden nedlægges. Formanden konkluderer således: ad 1) Der er ikke i øjeblikket udsigt til, at der kan skaffes penge til fondens videreførelse. ad 2) Forsøg på en sådan videreførelse vil skabe store og måske uoverstigelige personalemæssige problemer. ad 3) Fondsopgaverne er i det væsentlige løste, men »vore klienter og Staten har fortsat brug for assistance i ca. 10-20 år til behandling af de individuelle erstatningssager«.

8. april

Den 8. april stillede folketingets socialudvalg spørgsmål til socialministeren, om der på finanslovsforslaget ville blive søgt optaget et beløb til Frihedsfondens fortsatte arbejde. Og den 7. maj besvarede socialministeren spørgsmålet derhen, at »det er planlagt, at Frihedsfondens drift skal ophøre pr. 31. marts 1988. Socialministeriet har løbende brevvekslet med fonden om spørgsmålet og har fra fondens bestyrelse modtaget underretning om, at der er fuld enighed om, at man vil bestræbe sig på at lukke fonden på det nævnte tidspunkt«.

Da rygtet om dette spørgsmål og svaret bredte sig, udløste det en række protester fra modstands- og fangeorganisationer **i løbet af maj og juni måned**.

De organisationer, der havde protesteret skriftligt, modtog med en skrivelse af 1. juli fra Frihedsfondens formand til orientering et referat af fondens bestyrelsesmøde den 22. juni, bilagt formandens oplæg til mødet.

Oplæggets indhold er refereret ovenfor.

Af mødereferatet fremgår, at et flertal af de fremmødte tiltrådte formandens oplæg, medens 3 udtalte sig imod lukning på det foreslåede tidspunkt. Det besluttedes efter forslag fra forretningsudvalget, at bestyrelsen skulle have en tænkepause til et nyt møde den 25. august med to punkter på dagsordenen: 1) afstemning om foreliggende forslag om nedlæggelse pr. 1. april 1988 og 2) i tilfælde af afvisning af forslaget: valg af nyt forretningsudvalg.

4. august

Peder Søgård, der er medlem af Frihedsfondens bestyrelse, foranledigede derefter indkaldt til et møde i Nyropsgade den 4. august, hvortil der blev udsendt indbydelse til vistnok alle eksisterende modstands- og fangeorganisationer, de politiske partier i folketinget samt Frihedsfondens formand, Jørgen Kieler.

I mødet deltog Knud Damgaard fra Socialdemokraterne og Dagmar Mørk Jensen fra De radikale samt 55 personer, repræsenterende 23 modstands- og fangeforeninger fra hele landet. Endvidere havde Jørgen Kieler modtaget indbydelsen og deltog som gæst.

Resultatet af mødet blev to beslutninger, der begge blev vedtaget enstemmigt.

Beslutning 1: Der udsendtes en presmeddelelse, indeholdende en meddelelse om mødet, et ønske om, at Frihedsfonden videreføres i endnu en årække, og en opfordring til Frihedsfondens bestyrelse om at føre arbejdet videre og søge de offentlige myndigheder om de dertil fornødne midler.

Beslutning 2: Der blev nedsat et udvalg, der skulle søge kontakt med de politiske partier med henblik på at sondere mulighederne for at få de fornødne midler stillet til rådighed. Knud Damgaard påtog sig at arrangere et sådant møde.

Mødet mellem udvalget og repræsentanter for de 9 i folketinget repræsenterede politiske partier fandt sted på Christiansborg den 20. august. Udvalget kunne naturligvis ikke på det foreliggende grundlag forvente noget juridisk bindende tilsagn fra de mødte politiske repræsentanter, men det var udvalgets helt klare indtryk af mødet, at samtlige 9 partier kunne forventes at stille sig positivt overfor en ansøgning fra Frihedsfonden om en årlig bevilling på omkring halvanden million kroner, og at det heller ikke ville være urealistisk at forvente fortsat bevilling af de fornødne midler til Frihedsfondens drift i endnu en årække. Årstallet 1995 blev nævnt i denne forbindelse.

Efter mødet fik udvalget fra politisk hold oplyst, at politikerne nu ville søge at få et møde i stand med Frihedsfondens forretningsudvalg. Et sådant møde har endnu ikke fundet sted.

25. august

Den 25. august afholdt Frihedsfonden det berammede bestyrelsesmøde, hvor forslaget om nedlæggelse blev sat til afstemning. For nedlæggelse stemte 11 medlemmer. Imod nedlæggelse stemte 4, medens 1 medlem afholdt sig fra at stemme. Da forslag om nedlæggelse af fonden kræver enstemmighed, var forslaget dermed bortfaldet. Valg af nyt forretningsudvalg synes - trods vedtagelsen på mødet den 22. juni - ikke at have været på tale.

I radioavisen samme aften og i pressen dagen efter kunne man høre og læse, at Frihedsfonden nu alligevel ikke ville blive nedlagt, men at »forretningsudvalget vil udarbejde nye planer for fondens fremtidige virke«.

De fleste har nok hæftet sig mest ved det første led i meddelelsen og mindre ved det sidste. Men det er vigtigt ikke at overse bemærkningen om, at forretningsudvalget nu skal udarbejde nye planer for fondens virke.

Man må nemlig ikke glemme, at der i Frihedsfondens bestyrelse var klart flertal for nedlæggelse, og at det udelukkende skyldes vedtægternes kategoriske krav om enstemmighed, at forslaget herom bortfaldt. Bemærkelsesværdigt er det også, at bestyrelsen, endnu mens disse linier skrives, ikke har indsendt ansøgning om penge til driften, skønt der efter alt at dømme er politisk sikkerhed for at få pengene bevilget. Det forlyder endda, at medlemmer af forretningsudvalget har udtalt, at man »ikke vil gå tiggergang«.

»Nye planer« kan derfor meget vel blive en ordning, der i større eller mindre grad er identisk med den, der allerede var aftalt med embedsmændene i ministeriet.

Gennemførelsen af nye planer for fondens virke kræver nemlig ikke enstemmighed i bestyrelsen, men kun almindeligt flertal. Og situationen vil i så fald være den, at Frihedsfonden formelt stadig består, om end kun som en tom skal, og at forretningsudvalgets nedlæggelsesløsning i realiteten gennemføres alligevel.

Det er ikke til at se, hvis interesser Frihedsfondens bestyrelse varetager i denne sag. Dog - eet er sikkert: det er **ikke** de gamle modstands- og fangekammeraters.

Den 30. september 1987
Hans Andersen

Jule- og nytårshilsener

Alle foreninger og organisationer opfordres til i lighed med tidligere år at bringe en hilsen i vores december-nummer og dermed være med til at støtte bladets økonomi.

Som tidligere år koster en annonce fra en landsforening kr. 100,-, medens underafdelinger og mindre foreninger betaler kr. 50,-. Det vil også i år være muligt for enkeltpersoner at sende en hilsen til venner og bekendte med en tilsvarende annonce, og den koster også i år kr. 50,-.

Hvis man ønsker at få en hilsen med i det såkaldte julenummer, må bestilling og betaling være mig i hænde senest 10. november 1987. Adressen er: Pigtraad/Gestopofangen v. Poul Nielsen, Bavnebjergspark 6, 3520 Farum. Postgiro-konto nummer 6 45 30 58, men checks modtages gerne, hvis det er mere belejligt.

POUL NIELSEN

✱

Runde dage

Opmærksomheden henledes på, at det nu er tid for indsendelse af lister med »runde dage«. Alle foreninger og organisationer, der ønsker at få optaget en notits om deres medlemmers runde fødselsdage i 1988 i vort blad, bedes indsende listerne til mig.

Da de første ca. halvanden måneds runde dage skal med i december-nummeret, er indsendelsesfristen også her 10. november 1987, men optagelserne er jo altså gratis.

Poul Nielsen
Bavnebjergspark 6
3520 Farum

✱

Guldbryllup i fly

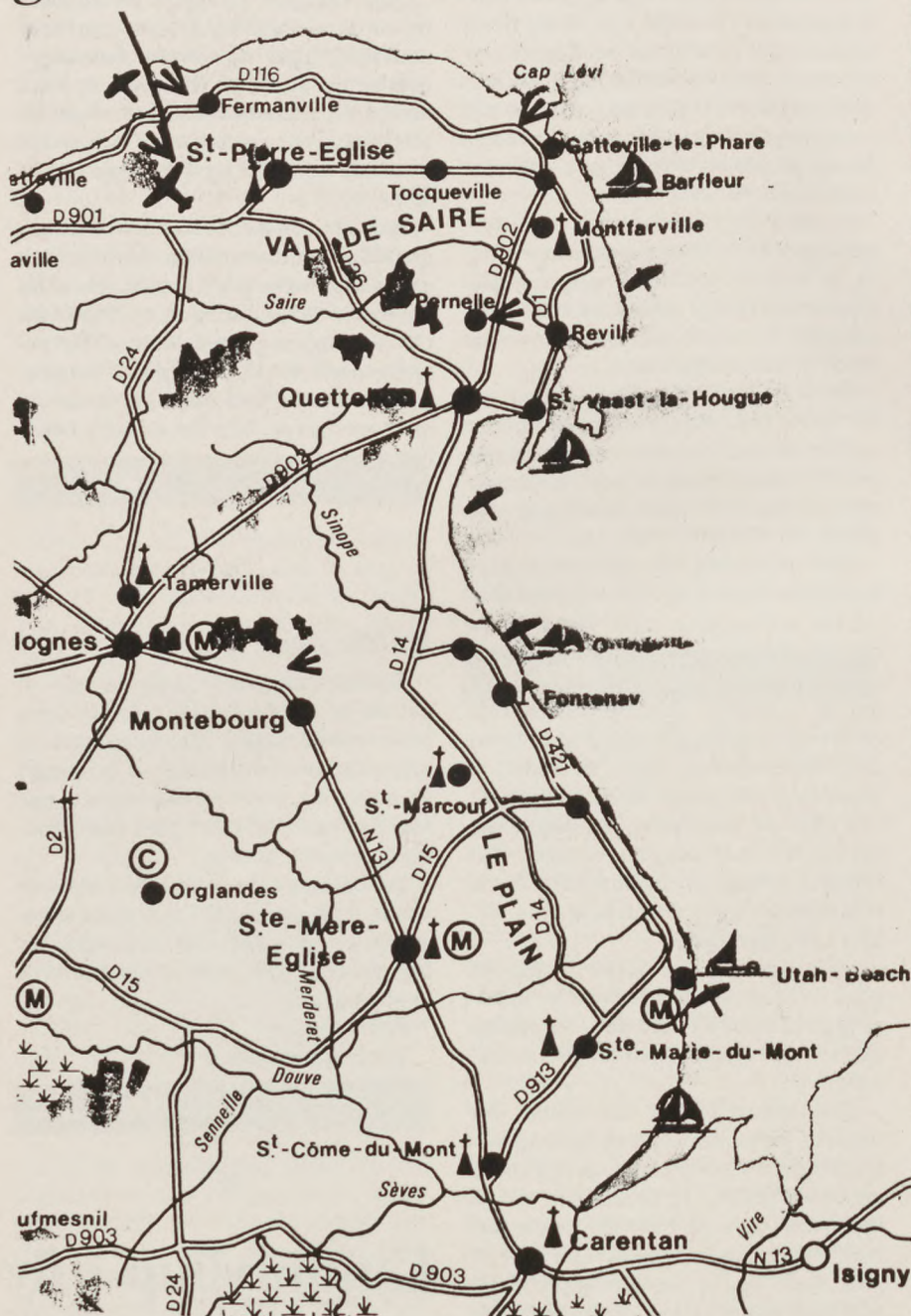
Axel Lauritzen og hustru fejrede guldbryllup den 18. sept. 7 fra hele familien fulgtes ad til Grækenland, og ombord i flyet markerede Tjæreborg den store familiebegivenhed med champagne og blomster.

Axel Lauritzen er som bekendt formand for Landsforeningen Gestopofangerne.

Tænk lidt over det...

Rejsen til Normandiet gav stof til eftertanke

invasionskysten i Normandiet. Det danske monument er rejst i Sct.-Mere-Eglise, som man finder i kortets nederste halvdel.

Efter hjemkomst fra Københavns Buchenwaldklubs fællestur til Holland/Normandiet/Paris, og efter at indtrykkene ligesom har »sat sig«, føler jeg trang til at give udtryk for nogle tanker

og følelser i forbindelse med turen, og som for ligesom at give et lille bidrag til begrebet: »Tænk lidt mere over, hvad det egentlig er, man ser«.

Ved Arnhem i Holland besøgte vi

»The British Cemetery of the Second World War« i Oesterbeck, hvor de fleste af de 7-8000 unge mænd, der i septemberdagene i 1944 blev nedkastet over området med bl.a. det sigte at sikre broerne over Rhinens flodarme i Holland, og som ikke overlevede kampene, hviler. Denne aktion slog i vid udstrækning fejl, bl.a. grundet vejrsvigt, men væsentligst et forræderisk forhold fra en hollandsk modstandsmands side - »King Kong« kaldet, og som havde »et ben på hver side«, hvilket resulterede i, at tyskerne stod parate.

En ung hollænder fortalte

I denne smukke mindelund traf vi en ung hollænder, der stod ved at nyopstatte kors. Han fortalte:

»Under dette kors hviler i dag min for få uger siden afdøde svigerfar. Han var en af de få overlevende englændere. Han havde efter »nederlaget« søgt tilflugt på en gård i nærheden af Arnhem, hvor han skjulte sig, indtil han kunne slutte sig til senere ankomne britiske soldater. Her lærte han stedets datter at kende - så godt - at det efter krigen resulterede i ægteskab mellem de to... samt en datter.«

Denne pige indgik senere en forbindelse med en landsmand, som var identisk med vores unge ven på kirkegården... deraf slægtsforholdet.

Hollænderen fortsatte:

»Når min svigerfar ligger på dette sted, skyldes det, at han i sit hjemland var uddannet som gartner. Han ansøgte og fik stillingen som kirkegårdsgartner i Oesterbeck. Her har han i 41 år passet og plejet sine kammeraters gravsteder. Min svigerfars højeste ønske var selv at blive gravsat her på stedet blandt sine landsmænd, og ingen har kunnet nævne at sige nej til dette beskedne og rimelige ønske,« sluttede hollænderen.

Denne gribende beretning gjorde et stærkt indtryk på alle vi, der var til stede, og som overværede at hollænderen lagde blomster på graven i anledning af den hollandske »Fars dag«.

I Frankrig, ved Sct. Mare de Eglise, er der opsat en statue med inskription til minde om de danske sømænd, der deltog i krigen og i selve invasionen. Her afholdtes en mindehøjtidelighed med blomsternedlægnin g m.v.

At denne statue nu er opsat, er godt for os, det er godt for Danmark, men det er især godt for den danske sømand. Det har givet et godt bidrag til afstivning af den danske forsvars- og mod-

standsvilje, som jo var lidt af en mangelvare i krigens første tid. Men alle vi, der var til stede ved højtideligheden, følte en stærk stolthed over og respekt for den danske sømand, der gik i spidsen, da dansk »Forsvarstroværdighed« blev genoprettet.

Turen fortsatte til »Omaha Beach«, hvor den største amerikanske landgang fandt sted. Her besøgte vi bl.a. en amerikansk kirkegård i Sct. Laurent, hvor 9.600 unge amerikanere ligger begravet. Her er tillige indrettet en meget smuk mindelund med et monument af store dimensioner, hvor man på placher viser, hvor på kysten de enkelte landgange fandt sted.

Men nok så mange placher - og nok så mange tegninger - så kan ingen af disse fortælle, hvilke ufattelige hændelser, der her har fundet sted hine junidage. De kan ikke fortælle om den 23-årige Steven, der som den eneste slap fri af sin kampvogn, da den med hans 3 kammerater sank ned i muddret i en sidekanal til Ornefloden, og de 3 kun nåede at råbe farvel og vinke fra den lukkede vogns skydehuller - for derefter få minutter senere at blive brugt som bro for de efterfølgende køretøjer. De fortæller heller ikke, hvad der skete, når unge faldskærmsfolk landede i træerne og ikke kom fri af skærmene - eller som landede i sumpene med dynd, der straks og ubønhørligt opslugte dem - ej heller om de hændelser, der blev de soldater til del, der lige nåede at få landgangskøretøjerne sat i vandet fra moderskibene for derefter straks at forsvinde i havet.

Men krigens lov, netop da, var hård: »Hjælp ingen... kom i land... fremad...«

Det var nok nødvendigt, men alligevel...

Frihedens lys blev tændt

Det er ikke svært at forestille sig, hvad der ville være hændt os og andre, der opholdt os i Buchenwald/Neuen-gamme og andre »opbevaringssteder«, hvis denne landgang var mislykkedes, men i disse dage blev frihedens og befrielsens lys tændt i alle de besatte lande, men tænk på, at samtidig blev lyset - livslyset - slukket for tusinder af unge, der fandt døden hundrede af kilometer fra deres hjem for en sag, de ikke selv var direkte interesseret i, men tvunget ud i. De var årsagen til, at vi nu i over 40 år har kunnet nyde den frihed, de købte til os for det liv, de ikke selv fik lov til at leve.

Monumentet til ære for den danske sømand der deltog i invasionen - er rejst i Sct.-Mere-Eglise.

Tænk lidt over det, til næste gang du hører U.S.A., Canada, England m.fl. lande kritiseret... og forsvar dem.

Af disse grunde vil strandene ved Utah- og Omaha Beach, ved Sword, Juno og Gold for min hustru og for mig være så hellige steder, at det leder vore tanker i retning af helligbrøde, blot det at træde hårdt på disse blodvædede steder.

Det ville være ønskværdigt, såfremt mange flere, der i dag nyder godt af disse hændelser, og som en direkte følge heraf, lever i lande, hvor retten til frit at tænke, tro og tale tages som en naturlig del af vores hverdag, ville besøge disse steder, og tænkte lidt mere over, hvad det egentlig var, der foregik i Normandiet i juni 1944.

Sluttelig skal kort nævnes den allerede omtalte mindehøjtidelighed i Paris for de deporterede franskmænd, hvor Københavns Buchenwaldklubs formand, Hans Andersen, forestod højtideligheden sammen med franskmændene.

Ingen kan som du, Hans, bringe en højtidelighed op på et plan, hvor sindet i den grad bliver stemt til andagt, at man bliver stum.

Alle er vist enige om, at vi ikke kan takke dig nok for din måde at lede disse højtideligheder på - her tænkes ikke mindst på Buchenwald.

I øvrigt skal også Københavns Buchenwaldforening varmt takkes for dens initiativ til alle turene, og for dens vilje og evne til at huske på de gamle »Häftlinge« fra provinsen.

E. Svejgaard Kristensen
Aalborg

Efterlysning

Er der blandt bladets læsere nogen, der på billedet genkender Ejner Peter Schmidt. Pågældende har søgt og fået afslag fra Sikringsstyrelsen, og til brug for genrejsning af sagen i Sikringsstyrelsen, vil Frihedsfonden være taknemmelig for at modtage oplysninger om hans modstandsarbejde.

Han oplyser, at han var tilknyttet afsnit 4, komp. B1, gruppe 1, i tiden 19/1944 til 20/5 1945.

Endvidere var han under krigen ansat hos slagtermester Larsen, Amagerbrogade 132.

Frihedsfonden
Bredgade 13, 2000 Frederiksberg

*Vi gav hinanden det løfte,
at mindes og ære dem,
der døde for det, vi ville
og ikke kom med os hjem.*

*Vi loved, at vi ville række
deres kære en hjælpende hånd,
og derfor danned vi dengang
Kammeraternes Hjælpefond*

Årsstævne i Frøslevlejren

En uforglemmelig oplevelse

Det blev en af de gode og uforglemmelige oplevelser at være med til årsstævnet i Frøslevlejren den 15. og 16. august. Tidspunktet lå nær op ad den dato, da lejren blev taget i brug den 13. august 1944.

90 medlemmer af foreningen, heraf mange tidligere fanger, havde fundet vej til stævnet, hvor de sammen med deres pårørende og historisk interesserede venner genoplevede kammeratskabet og medmenneskeligheden fra den gang - dog uden den samme dystre baggrund for samværet.

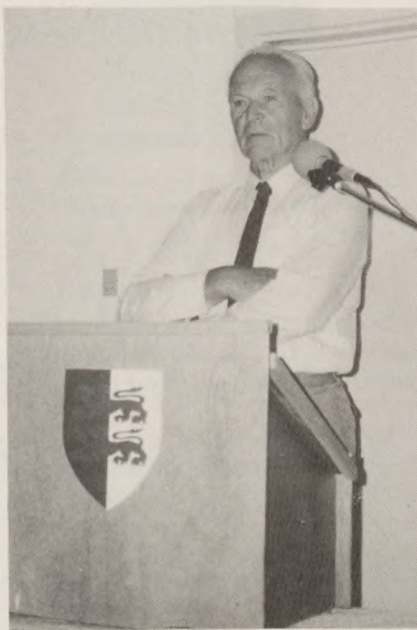
Målet med vore stævner er ud over det helt klare: at bringe de tidligere fanger sammen for i fællesskab af mindes gamle dage på godt og ondt - også det nok så vigtige: at udbrede kendskabet til modstandskampen 1940-45 til videre kredse i befolkningen, specielt til ungdommen, der nu i stigende grad fatter interesse for forældrenes og bedsteforældrenes virke under besættelsen. Vort ståsted er Frøslevlejren.

I løbet af lørdag eftermiddag begyndte stævnedeltagerne at ankomme, og kl. 10.30 samledes en lille flok ved flagstangen for at hejse Dannebrog. Derefter gik vi ud i B 81 uden for lejren for at gennemgå de sidste detaljer for stævnets forløb og gøre alt parat til modtagelsen af de mange tilmeldte personer, bl.a. indkvartering og udlevering af spillebilletter.

Der var stor gensynsglæde overalt, og da alle efterhånden var ankommet, bød formanden Christen Karstensen velkommen, hvorefter han gav ordet til stævnearrangøren Karen Nymand Nielsen.

Bovs borgmester, Preben Johannsen, indledte stævnet med et indlæg, i hvilket han fremdrog minder fra sin barndomstid i grænselandet og sin tilknytning til Frøslevlejren. Han støttede fuldt ud alle de bestræbelser, der fra Den selvejende Institution Frøslevlejrens side har været gjort og stadig gøres for at bevare lejren.

Efter kaffebordet blev der nedlagt krans ved mindestenen ved Hovedvagtårnet. Grethe og Christen Karstensen lagde en krans fra »Frøslevlejrens Venner«, og Edith Johansen og Julius Berndt lagde en buket fra »Gestapofangerne«, Århus afd. Den efterføl-

»Havnemølleren« Axel Petersen, Fredericia, fortalte erindringer fra Frøslev-lejren 1944-45.

gende mindeandagt blev på smukkeste vis holdt af domprovst Søren Lodberg Hvas, Haderslev.

Køligt vejr og truende regn bevirkede, at vi desværre straks herefter måtte gå indendørs igen i modsætning til tidligere år, hvor næsten alle aktiviteter har kunnet foregå udendørs i sol og varme.

Fra Agerskov kom lokalhistorikeren H. P. Jensen og fortalte om: »Flugten til England«, en meget spændende beretning. Vi gik derefter over til en foreningsdebat, indledt af Karen Nymand Nielsen. »Hvad vil vi i foreningen?« efterlyste gode ideer og ønsker fra medlemmernes side, fremtidsplaner for foreningens virke, ris eller ros til den siddende bestyrelse.

Da der ikke var ret mange udtalelser, tog vi det til indtægt som værende nogenlunde tilfredsstillende, sådan som akviteterne foregår for øjeblikket.

Derefter fik vi en dejlig middag og tid til en hyggelig sludder med de andre omkring bordene.

Improviseret sangkor

Den meget festige og spontane aftenunderholdning indledtes med oberst Carl Engholms »Oplevelser under besættelsen«. Det var den mere muntre

side af minderne, der her vældede frem og fik os til at trække på smilebåndet. Senere fik vi den helt store begejstring frem, da vi sådan lige på én gang fik stablet et sangkor på benene, og de sang en hel del af de gamle Frøslev-sange, så både de og vi blev helt rørte. Se, det var en oplevelse!

Fra Berlingske Tidende kom Jørgen Simonsen, der selv har siddet i Frøslevlejren, og fortalte, at der næste dag ville være en stor artikel i hans avis om Frøslevlejren og hans minder derfra. Han ville forære foreningen så mange aviser næste morgen, at alle kunne købe en med hjem. Derved fik foreningen et godt tilskud til stævneudgifterne, og det siger vi ham naturligvis mange tak for.

Tage Høsgård fra Århus viste os en interessant rekonstruktion af sin tilfangetagelse i 1944(?). Det var en videofilm med mange fine detaljer, og det har givetvis krævet mange timer og en grundig tilrettelæggelse at lave den. Tak, fordi vi måtte få den at se.

Søndag morgen indledtes med en flag-tale, hvori næstformanden, oberst J. Fr. Edeling, kom ind på selve den dag, da »verdens mærkeligste fangelejr« - Frøslevlejren - blev taget i brug. Han glædede sig over, at lejren i dag er omdannet til et aktivt uddannelsessted, hvor ungdommen kan lære af fortiden. Også de kommedne museums- og udstillingsvirksomheder, der sammen med det allerede eksisterende vil gøre Frøslevlejren til noget ganske enestående, blev omtalt.

Vor fangekammerat Erik Haunstrup Clemmensen talte om modstandsbevægelsen, set under de store perspektiver.

Efter morgenmaden var der planlagt et besøg i Frøslevlejrens Museum, men på grund af strejke kunne det desværre ikke lade sig gøre, selv om der i dagene op til stævnet og indtil sidste minut blev gjort adskillige forsøg på at finde en måde, hvorpå man kunne komme ind i »eget hus«. Forgæves!

Efter morgensangen stillede den tidligere daglige leder af museet, Hans Bruun, sig velvilligt til rådighed med et foredrag, som meget fint kunne udfylde det tomrum, der var opstået. Derefter hørte vi Axel »Møller« Petersens indlæg »Erindringer fra Frøslevlejren«, der var yderst interessant og meget fængslende. Det åbenbarede for os en række ting, som nogle af os i hvert fald aldrig havde hørt før.

Efter kaffen fortalte direktør for Kreditforeningen Danmark, E. Haunstrup Clemmensen, om »Modstandskampen«, og han gjorde det i bred forstand, på verdensplan, så levende, at man kunne fornemme det historiske vingesus forplante sig gennem tilhørerne. Sent vil jeg glemme hans »idealister uden dynamik - og - dynamiske mennesker uden idealisme«.

Det afsluttende indlæg på programmet var amtsborgmester Kresten Philipsens »Frøslevlejren i dag og i morgen«. Det er indlysende, at netop status og fremtidsudsigterne for lejren har en ganske særlig interesse hos de tidligere »logerende« og hos os alle i foreningen. Der er ingen tvivl om, at Den selvejende Institution Frøslevlejren vil gøre alt, der står i dens magt, for at bevare lejren som et levende og kulturelt aktivt mindesmærke for en ond tid i Danmarkshistorien.

Politimester Iver Møller bragte en varm tak til Den selvejende Institution Frøslevlejren.

Peter Hell og Poul Wohlert takkede begge stævnearrangøren for et veltiretrelagt stævne og foreslog, at vi for at skaffe mange medlemmer, mange venner, skulle fremlægge brochurer og indmeldelsesblanketter, så hver enkelt stævnedeltager kunne forsøge at skaffe mindst 2 nye medlemmer til næste år. Ideen er strålende, så vi venter med spænding på resultatet.

Ved den afsluttende frokost blev personalet, der på så udmærket vis havde sørget for vor forplejning, hentet ind i salen og hyldet af forsamlingen. Kirstine og Jens Lauritzen fik et mindeark, udgivet i anledning af stævnet, og de øvrige hver et eksemplar af Frøslevlejrens Venners årsskrift 1987.

I øvrigt blev der som en lille erkendtlighed givet et mindeark til alle, der i form af foredrag eller anden »optræden« havde medvirket til, at vi kunne gennemføre et godt og alsidigt årsstævne.

Alle indlæg blev desuden optaget på lydbånd og video, også sangkoret.

På bestyrelsens vegne skal hermed bringes en varm tak til alle, der med

hjælpsomhed og godt humør, med håndkraft og velvilje, med arbejde i kullisserne, med charme, med conduite, med selve det at være til stede - gjorde stævnet til det, det var: en vidunderlig oplevelse!

Karen Nymand Nielsen
Aabenraa
Stævnearrangør

Steckbrief **FAHNDUNG**

**Gesucht
werden
die Justizmörder**

**aus der Sowjetunion, England, Frankreich und den USA
wegen
MORD**

Tatort:

Berlin-Spandau

Das Opfer:

**Rudolf Heß, 93 Jahre
46 Jahre unschuldig in Haft**

Unter Einsatz seines Lebens flog Rudolf Hess am 10. Mai 1941 nach England, um einen dem Deutschen Reich aufgezwungenen Krieg zu beenden. Völkerrechtswidrig verhafteten die Engländer den Friedensparlamentarier und stellten ihn vor das Nürnberger Tribunal. Freigesprochen von der Anklage, Kriegsverbrechen und Verbrechen gegen die Menschlichkeit begangen zu haben, verurteilten ihn die Rächer unter dem nachträglich erfundenen "Rechts"-Begriff der "Vorbereitung eines Angriffskrieges" lebenslänglich, um einen Mitwisser ihrer Verbrechen zu beseitigen. Damit Rudolf Heß in Freiheit die Wahrheit nicht sagen konnte.

So war er bis zum 17.8.1987, seinem Todestag, über 46 Jahre gefangen und starb einsam in seiner Zelle in Spandau. Ein Friedensstifter wurde langsam ermordet und das von den Mächten, die sich heute so gerne als unsere Verbündeten bezeichnen.

Die Bundesregierung tat gegen diese Schande nichts, lasche Proteste waren das Einzige, zu dem sie sich fähig sah, während ein 93 Jahre alter Mann in der alliierten Folterhaft langsam starb.

Es ist Volkswille, daß die für die Folterhaft an Rudolf Heß Verantwortlichen vor Gericht gestellt werden. Juristische Schwierigkeiten bei der Aburteilung der Verbrecher wird es nicht geben, da es seit dem Nürnberger Siegerprozeß legitim ist, rückwirkende Gesetze zu erlassen. Ein internationales, unparteiisches Tribunal soll über die Justizmörder richten, die Rudolf Heß langsam sterben ließen. Für sie kann es nur eine Strafe geben:

Tod durch den Strang

Dem Rechtsempfinden gemäß, sind die Schuldigen sofort nach dem Richterspruch hinzurichten. Sie sind "so lange aufzuhängen, bis kein Leben mehr in ihnen ist". Ein in der Menschheitsgeschichte beispielloses Verbrechen hätte damit seine gerechte Strafe gefunden. Aber einen Mann wollen wir als Deutsche niemals vergessen, den Martyrer

Rudolf Heß

FREIHEITLICHE DEUTSCHE ARBEITERPARTEI
Postfach 51 03 72, 3000 Hannover 51

V.i.S.d.P.: S.Müller, Stüvestr. 6, 3000 Hannover 1 - Eigertdruck

Løbeseddel, som nynazister i Hamborg har forfattet og omdelt.

Einar Gerhardsen

Einar Gerhardsen talte i Fælledparken den 5. juni 1957. Her er tegnerens portræt af ham.

Vor fangekammerat fra Sachsenhausen, Einar Gerhardsen, blev 90 år. Han døde natten til lørdag den 19. september.

Gennem 16 år var han Norges statsminister, og det blev hans første opgave at stå i spidsen for genrejsningen efter krigen - og arbejdet lykkedes.

Han blev første gang statsminister efter Tysklands kapitulation, og man kaldte ligefrem den nye regering for Sachsenhausenregeringen, da flere af de nye ministre var fanger fra denne lejr.

Han var interneret fra 1941 til 1945. Her fortæller F-k om Gerhardsen som kz-fange.

I koncentrationslejren Sachsenhausen ved Berlin var der omkring 2.000 nordmænd. I lejren hed Einar Gerhardsen altid Einar. Navnet sagde mig den gang ikke noget, for jeg kendte ham ikke på forhånd, men det var tydeligt, at det var noget særligt at være Einar. Navnet blev sagt på en sådan måde, at man forstod, at han var den første blandt ligemænd.

Han var skriver i norskeblokken, hvor der om natten var opmagasineret vel 6-700 til trods for, at der oprindeligt var beregnet plads til omkring 140. Den tyske blokældste var kendt for at være meget vanskelig, men Einar havde en særlig evne til at komme om ved ham.

Fra en udekommando blev jeg en dag kaldt til forhør i Politische Abteilung i

hovedlejren, og jeg kom i nogle dage til at bo i den blok, hvor Einar var skriver. En mager kålrabisuppe kom ind i en stor spand, og jeg spiste nok ret ivrigt, for han gav mig en ekstra ration, idet han sagde: »Du er så sulten, dansker,« - og det var jeg.

Da rugbrødene kom til blokken, skar Einar med omhu hvert rugbrød ud, så der blev dagsrationer af hvert rugbrød til 5 mand. Et sådant stykke rugbrød hed i lejrsproget en Kuli Brot, og den måtte man selv forvalte, så den slog til i de næste 24 timer, så den var meget eftertragtet, men købe den kunne ingen, for vi havde jo ikke penge.

Der skete så det ene aften, at der blev en Kuli brød tilovers, og den gav Einar mig, idet han gentog: »Du er så sulten, dansker.«

Der gik nu nogle måneder, og jeg kom igen tilbage til hovedlejren. En aften efter lejrappellen lagde jeg mærke til, at der var en usædvanlig uro henne ved de norske blokke, og jeg gik derhen for at blive klar over, hvad årsagen var. Alle snakkede om Einar. »Einar skal på transport.« »Einar skal tilbage til Oslo,« blev der sagt.

Nu var det jo tillokkende at komme

hjem til sit eget land, men der var dog ingen, der var glade på Einars vegne, for:

»Hvorfor skulle han hjem nu? Hvad skulle der ske med ham? Hvad ville Quisling-folkene gøre ved ham?

Han kom tilbage til Grini, Norges Frøslellejr. Her var han startet som fange nr. 660 den 12. september 1941. Han førtes herfra videre til fængslet i Møllergt. 19. Herfra videre til Akershus, hvorefter fulgte deportationen til Sachsenhausen. Fra Grini kom han ud som en fri mand den 8. maj 1945. Nu - altså i anden omgang var hans fangenummer 13.991.

Hans virke som Norges førstemand gav ham navnet landsfaderen. I Sachsenhausen levede han hverdagen sammen med bl.a. Halvard Lange. Det var ham, der som Norges udenrigsminister overbeviste Gerhardsen om, at Norges plads var hos NATO.

Når jeg selv efter befrielsen har talt med ham, læst om ham eller hørt om ham, har jeg altid tænkt på ham som nordmanden, der bag pigtråden ved Berlin gav en sulten dansker noget at spise.

Johannes Fosmark

Sachsenhausenfange nr. 75.089

Eigil H. Larsens Eftf.

v.P. Juul (k-z. 67.975)

St. Strandstræde 11
(v. Kongens Nytorv)

Flagfabrik

1255 København K
Telefon (01) 11 07 87

ANTON LASSENS EFTF. aps

MALERMESTER K. SALLING MØLLER

Grundlagt 1887

Håndværkervej 7 . Telefon 08-12 00 99 . 9000 Aalborg

Besøg på Bernadotttegården i Hadsund

Den 12. august besøgte bestyrelsesmedlemmer, beboerrepræsentanter og personale fra Bernadotttegården i Roskilde søsterinstitutionen i Hadsund.

Efter kaffen og en rundgang var der spørgetime, hvor man fik forklaring på forskelligheder, Bernadotttegardene imellem.

Det vakte opmærksomhed, at man på gården i Hadsund har en stue, mærket »Jordemoder«, og det gav naturligvis anledning til adskillige morsomheder. Forklaringen er, at Hadsund kommune har rådighed over et loakle, hvor vorde mødre kan få de fornødne undersøgelser.

Det var positivt at se, hvorledes tingen fungerer i Hadsund. Ved den afsluttende middag talte bl.a. de to formænd for en fortsættelse af det påbegyndte samarbejde.

Hadsund-bestyrelsen havde forinden afholdt bestyrelsesmøde, hvor man konstaterede, at mens Roskilde har lange ventelister, så er dette ikke tilfældet for vore kammeraters vedkommende i Hadsund.

Derfor opfordrer man kammerater fra modstandskampen og deres enker til ikke at holde sig tilbage, hvis de kunne tænke sig at få plads på hjemmet.

Bestyrelsen i Hadsund vil gerne slutte med en tak til kollegerne i Roskilde og beboerforeningen for de medbragte, smukke gaver.

VMJ

Størst interesse blandt unge

En hilsen til bladet slutter med følgende linjer:

Jeg vil sluttelig benytte lejligheden til at sige tak for det fremragende blad, du er redaktør for. Jeg låner det ud til højre og venstre, og mærkelig nok er det specielt unge mennesker, der viser størst interesse.

De venligste hilsener
EE.G.

Kammeraternes hjælpefond

*er raske kammeraters
hilsen til de syge*

Skulpturafsløring i Hadsund

Foto: Jens Munk

På Bernadotttegården i Hadsund afsløredes den 8. september en granit-skulptur af Aalborg-kunstneren Knud Erik Christensen, en ny flagstang samt et nyt flag.

Det er gaver fra Stinne og Martinus Sørensen legat (35.000 kr.), Kreditforeningen Danmark (5.000 kr.) samt entreprenørarbejder fra Nils Riisberg.

Medlem af Bernadotttegardens bestyrelse siden dens oprettelse, ingeniør

Per Madsen overrakte flag, ledsaget af flagstangen. Han sagde, at det var den smukkeste gave, han her fik lov til at overrække. Og han tilføjede: - Dannebrog er et frihedssymbol, en hyldest til livet. Det er et flag med kors uden hager.

Ejvind Sørensen takkede på onkelens vegne og forstander Bente Pedersen takkede for gaverne.

F-k.

Blev på sin post trods bomberegningen over Berlin

Det drejer sig om Axel B. Jeppesen, den tidligere sognepræst ved Viborg Domkirke. Han har et virke bag sig som sognepræst for den danske menighed i Berlin, først i årene 1941-45, og senere i to år fra 1949-50.

Det startede med, at han den 30. juli 1941 blev antaget som hjælpepræst for den danske menighed i Berlin. Der var 1000 danskere i byen, men med besættelsen af Danmark steg antallet til 8000, og den danske kirke ønskede at skabe et hjem for dem med kirken som centrum.

Men krigen gik jo sin gang. Bomberne faldt over byen, og en skønne dag gik en brandbombe ned gennem taget til præstens soveværelse. Kun fordi man havde badekarret fyldt med vand, og yderligere fordi man havde en sandkasse på loftet, lykkedes det at slukke brandbomben. I den nyere lejlighed gik en brandbombe ned i præstens lejlighed, men den brændte ikke og ved hjælp af en økse huggede man gulvet op og fik således tingesten ud. Senere fik denne lejlighed en træffer, men da var

præsten flyttet et nyt sted hen, og det var godt, for efter det nye bombenedslag var huset en ruin - og beboerne lå begravet i ruinerne.

De mange nye danskere sluttede ganske godt op om den danske kirkes gudstjenester og sammenkomster med oplysende foredrag, og der blev sunget meget af Højskolesangbogen.

Om aftenen brølede husvagten: Sluk lyset, for altid måtte man vente nye flyangreb. Mange rejste hjem, for bombningerne belastede nerverne for hårdt.

Den 3. marts 1943 kom det første massive angreb, og det medførte, at det brændte overalt i byen. De danske redaktører Henrik V. Ringsted, Helge Knudsen og Jakob Kronika blev alle hjemløse. Der gik nu en strøm af mødre ud af byen, de bragte deres børn i sikkerhed i de omliggende landsbyer.

Med den 29. august 1943 kom der en ny situation for de danske embedsmænd i Berlin, men de fulgte departementschefstyrets opfordring til at blive, hvor de var. For Axel B. Jeppesen

spillede det en rolle, at han var ugift. Han behøvede således ikke at tage hensyn til kone og børn. Han besluttede at forblive i Berlin resten af krigen.

Før julen 43 blev 2 bygninger ved siden af den danske kirke bomberamt, og de brændte ned til grunden. Præsten og vennerne stod hele natten oppe på kirkens tag for at holde ilden væk, og dette arbejde var meget nødvendigt, da kirketaget var fladt og belagt med tjærepap, så det var meget brandfarligt. Det blev dog en rig juleaften med åbent hus for alle danske i Berlin.

Med 1944 kom der et nyt pres på den danske sognepræst, og det skyldtes, at der nu efterhånden var godt 200 danskere indespærret i koncentrationslejren Sachsenhausen, der ligger ca. 30 km uden for Berlin. Man vidste, at de sultede, og at de blev behandlet rigtig dårligt. ABJ gjorde derfor adskillige forsøg på at skaffe sig besøgstilladelse - men enten kunne han ikke få foretræde for den hr. Müller, der alene kunne give en evt. tilladelse, eller også kunne han slet intet svar opnå på sine ansøgninger. Derimod blev man klar over, at det var muligt af aflevere pakker til navngivne danskere i lejren, og denne mulighed blev fulgt op ved ugentlige besøg - men ind i lejren kom ingen. Varerne til pakkerne skaffede man sig ved hjælp af de rationeringskort, som fru minister Mohr indsamlede.

Den 3. juli 1944 fik ABJ et chok. Da han kom hjem fra et besøg i København, opdagede han, at der blot 3 m fra kirken var et vældigt bombekrater. Alle vinduer i kirken var knust, og boligen tom. Den var fyldt med jord fra bombenedslaget. Vennerne rensede nu lejligheden for jorden.

Det var altså umuligt at komme ind i en koncentrationslejr, men han opnåede besøgstilladelse til tugthuse og fængsler. Det første besøg fandt sted i tugthuset Brandenburg. Danskerne kom ind i hold på fængselsinspektørens kontor og præsten fik en god samtale med sine landsmænd på modersmålet. Så ville præsten også give sine landsmænd levertran, men det kunne han kun få lov til, hvis han forsynede alle fanger i tugthuset med levertran.

Da ABJ ikke kunne komme ind i Sachsenhausen-lejren, forsøgte han sig med Buchenwald, hvor de danske politifolk var indespærret. Han satte sig i et tog, der kørte ud til lejren, og faktisk nåede han ind på lejrens grund - men blev smidt ud. Da han på ny søgte be-

Axel B. Jeppesen foran den danske kirke i Berlin. De omliggende huse ligger jo i ruiner.

søgstilladelse til Sachsenhausen, fik han at vide, at først som Häftling (fange) kunne han få adgang til lejren.

Bombningerne af Berlin fortsatte, og i 44/45 var vejen til kirken en vandring mellem ruiner. Den 3. februar 45 kom det helt store amerikanske angreb, idet 2000 bombemaskiner kastede deres last over byen. Angrebet stod på i 3 timer. Byen stod i brand - men den danske kirke stod der endnu. Mange var nu rejst hjem, og den 18. februar 45 holdt man afskeds gudstjeneste, og da man ikke længere kunne være i selve kirkerummet, samledes man i præstens lejlighed, og såvel stuerne som entreen var fyldt

til trængsel.

Nu fulgte hjælpen til hjemtransporterne af danske fra koncentrationslejre, fængsler og tugthuse.

Den 8. maj 45 kapitulerede byen. Jeppesen blev interneret af russerne og først frigivet den 2. aug. Den danske kirke blev genopbygget, og Jeppesen rejste for anden gang til Berlin. Det blev et virke på 2 år. Derefter gik turen til et præsteembede på Rømø og senere til Viborg.

Den 29. og 30. august i år fejrede den danske kirke i Berlin først i Øst og derefter i Vestberlin, sit 75 års jubilæum - for øvrigt samme år, som byen Berlin

har 750 års jubilæum.

På Viborg Domkirkes Forlag har Axel B. Jeppesen udgivet sin bog: Blandt fjender og venner. Her fortæller han om årene i Berlin. Man forbløffes især over to ting: Trods talrige bombninger af Berlin stod den danske kirke der stadig ved krigens afslutning. Den var stærk beskadiget - men den stod der. Den anden kendsgerning: Den, at den danske præst i de mest dramatiske år blev på sin post. For »så længe der endnu er danske i Berlin, er min plads hos denne menighed.«

F-k.

Ved Rorup-stenen 9. august

Sognepræsten drog en sammenligning mellem Stalingrad og Warszawa

Ved mindestenen for de 11 ofre i Rorup samledes beboere og repræsentanter for fangeforeningerne den 9. august. (Foto: Willy Lillegaard)

Den 9. august 1987 - 43.årsdagen for de 11 unge modstandsfolk, der blev dræbt ud for landsbyen Rorup, samledes vi igen ved mindestenen. »Vi« er pårørende, fangekammerater, bekendte og lokale.

Efter sangen »Jeg elsker de grønne lunde« talte sognepræst Hanne Drejer ud fra følgende to citater:

1943 betød på mange måder et vendepunkt i 2. verdenskrig. En af de afgørende kampe fandt sted vinteren 42-43 ved Stalingrad, hvor over 300.000 tyske soldater omkom eller blev taget til fange.

En af de tyske soldater, der var taget til fange og nu ventede på døden, skrev

sådan i sit sidste brev hjem til sin far, der var præst:

Der findes ingen Gud. Hvis du spørger os her i Stalingrad, om der findes en Gud, må vi sige nej... Jeg har søgt Gud i hvert granathul, hvert ødelagt hus, hos hver eneste kammerat. Jeg har søgt ham i himlen. Gud viste sig ikke, selv om mit hjerte skreg efter ham. Husene var ødelagte, kammeraterne lige så feje eller tapre som jeg selv, på jorden var der kun sult og mord, fra himlen kom der kun bomber og ild. Kun Gud var ingen steder. Nej, far, der er ingen Gud.

På næsten samme tid gik der i Warszawa en jøde og skrev disse ord på en

mur - mens tyskerne slagtede 40.000 jøder: Jeg tror på solen - også når den ikke skinner.

Jeg tror på kærligheden, også når jeg ikke føler den.

Jeg tror på Gud, også når jeg ikke ser ham.

Så forskelligt kan mennesker reagere på ondskab og krig og lidelse - den unge tyskers reaktion er vist den mest forståelige - den unge jødes en hel trosbekendelse - til livet og livets Herre og skaber.

Vi samles ved Rorup-stenen af mange grunde. Men ved at mindes dem, der satte livet til, for at vi andre kunne leve videre i frihed og demokrati, bliver vi også mindet om, at for nogle var livet selve livet værd.

Og mindet om, at vi skal huske vort lands historie og den slags begivenheder, som det, der skete her, så vi undgår at gå til i selvtillidstrækkelighed og også undgår at forherlige fortidens store sønner.

Disse 11 var ikke ufejlbarlige helte, men mennesker som os, der var blevet klar over, at meningen med livet og sandheden i livet fødes ud af den situation, vi står i. For dem var livet livet værd.

Efter højtideligheden samledes man til kaffebord på Osted fri- og efterskole. Dette falder ganske naturligt, at man samles her, for det er lærerne fra skolen, der hvert år drager omsorg for, at højtideligheden finder sted.

Fangekammerater slutter op for at hædre mindet om de 11, der var fra Holger Danske og Bopa. De kom fra Vestre Fængsel og Shellhuset.

Ved samværet havde formanden for Omegnsafdelingen Jørgen Kanding ordet for at bringe skolen en tak.

Runde dage

15.10 - 22.10, se blad nr. 4

V. Å. Færk, Ågade 90, 2200 København N, 65 år 26. oktober.

Erik Lorentzen, Lundebjerggårdsvej 216, 2740 Skovlunde, 70 år 27. okt. Åbent hus kl. 13-16. (tidl. formand for Omegnsafd. Kbh).

Finn Pedersen, Treldevej 133, 7000 Fredericia, 60 år 27. okt.

Herma Kristensen, Cypresvej 23, 6000 Kolding, 65 år 28. oktober.

P. E. Andersen, Kroagervej 12, 5750 Ringe, 65 år 29. oktober.

Jørgen S. Jensen, Testrupgårdsvej 181, 2630 Tåstrup, 65 år 29. oktober.

Lars Haukrogh, Kirkevej 4, Vester Hasling, 9310 Vodskov, 70 år 29. okt.

O. L. Lundgren, Slotsgade 4, 2.t.h., 2200 Kbh. N, 70 år 30. okt.

Birkger K. Pedersen, Åbrinken 239, 2830 Virum, 75 år 31. okt.

Erik Jensen, Vermundsvej 17, 5200 Odense V, 70 år 1. nov.

Orla Christensen, Vegavej 32, 9200 Aalborg S.V., 65 år 2. nov.

N. P. Nielsen, Peblinge Dosseringen 46, 2200 Kbh. N, 75 år 3. nov.

Else Hansen, Brostykkevej 120, 2650 Hvidovre, 70 år 5. nov.

Ejvind Larsen, Ny Strandvej 104, 3050 Humlebæk, 70 år 5. nov.

Kaj Nielsen, Bykrogen 15, 9200 Aalborg S.V., 65 år 6. nov.

Kaj E. Nielsen, Vestre Fjordvej 52 II, 9000 Aalborg (Sachsenhausen 75.134) 65 år 6. nov.

Luise Lunde, Mågevej 8, 5000 Odense C, 80 år 6. nov.

Regnar Rodevad, Bakkehegnet 3, Hasle, 8210 Århus, 75 år 6. nov.

Edvin Unkerskov, Engvej 36, 4220 Korsør, 70 år 7. nov.

Jakob Nørgård, Kokhøj 1, 2880 Bagsværd, 70 år 8. nov.

Niels Gustav Andersen, Oxendalen 3, 9550 Mariager, 70 år 9. nov.

Carl Larsen, Munkebjergvej 70, 5230 Odense N, 75 år 10. nov.

Sigurd Funning, Heimdalsgade 20, 3., 2200 Kbh. N, 80 år 11. nov.

Jørgen Josiasen, Sundvej 16 c, 3.t.h., 2900 Hellerup, 75 år 12. nov.

Poul J. Petersen, Valdemarsgade 37, 3.t.h., 1665 Kbh. V, 65 år 14. nov.

Emma Christensen, Østerbro 21, 4200 Slagelse, 70 år 16. nov.

Orla Bruselius, Vestergrootsvej 7, 2680 Solrød Strand, 70 år 17. nov.

Helge Oliver Jensen, Bernadottegården, blok 1, 4000 Roskilde, (Neuengamme 68.016) 65 år 16. nov.

Gunnar Rudolf Hansen, Østre Alle 47, 9000 Aalborg, 70 år 21. nov.

Svend H. Foged-Pedersen, Davids Alle 30, 9000 Aalborg, 70 år 18. nov.

Arnold W. Jensen, Velhustedvej 5, 6933 Kibæk (Neuengamme 54.561) 75 år 19. nov. (tidl. formand for Hannover-Stöcken-gruppen).

Oskar Fristrøm, Bangsbode 24, 5000 Odense C, 80 år 20. nov.

H. Clemen Christensen, Ordrupvej 74, 2920 Charlottenlund, 70 år 20. nov.

K. Margrethe Nielsen, Frederiksborgvej 151, 2400 Kbh. NV, 75 år 21. nov.

Anna Andersen, Kayerødsgade 20, 9000 Aalborg, 75 år 21. nov.

Peder Søgaard, Amerikavej 7, 4.t.h., 1756 Kbh. V (Sachsenhausen 75.120) 70 år 21. nov. (Formand for Sachsenhausenseforeningen).

Tag Christensen, Jyttevej 10, 9000 Aalborg, 60 år 22. nov.

Jytte Sørensen, Ole Suhrsgade 2, 3., 1354 Kbh. K, 65 år 21. nov.

Kaj Johansen, Magnoliavej 72/6, Kbh. V, 70 år 24. nov.

Hagen Olsen, Agertoften 5, 2820 Gentofte, 75 år 24. nov.

Erik Andersen, Fjordbakken 32, Mellerup, 8900 Randers (Sachsenhausen 75.090) 70 år 24. nov. (tidl. formand for Gestapofangerne, Randers afd.)

Fritjof Lænø, Nordborggade 7, 8000 Århus, 70 år 24. nov.

Poul Rønne Mortensen, Hestedams-gade 25, 8700 Horsens, 80 år 25. nov.

Lillian Olsen, Tranehavevej 2, III, 2450 Kbh. SV, 65 år 29. nov.

Peter Hammerich, Bakkegårdsalle 7, 1804 Kbh. V, 65 år 26. nov.

Erik Døcker Sørensen, Bispeparken 7, 2830 Virum, 70 år 27. nov.

Fru A. Pedersen, Åvej 13, Ølby Lyng, 4600 Køge, 70 år 28. nov.

Gudrun S. Kelle, Fredensvej 51, 2900 Charlottenlund, 70 år 28. nov.

Aksel Viggo Sørensen, Vinterslevvej 63, 8370 Hadsten, 65 år 28. nov.

Tove Grevy, Eremitageparken 203 st., 2800 Lyngby, 50 år 29. nov.

Forsinkede fødselsdagshilsener:

Hjarne Ditlevsen, Vornæsvej 59, 5700 Svendborg (Buchenwald) 70 år den 15. juli.

Vi siger undskyld til M. Brændgaard, fordi vi ikke efter 5 år har fået rettet hans fødselsdagsdato til 9. august.

Orla Vesterled, Rydsåvej 24, 4210 Odense NV (Frøslev) 70 år 5. okt.

75 år

Torsdag den 19. november fylder Arnold Jensen, Velhusvej 5, Kibæk, 75 år.

Vi lærte først hinanden at kende, da vi blev sendt til Hannover-Stöcken i oktober 1944.

I et halvt år delte vi arbejdsplads og seng, og der lærte jeg, hvad godt kammeratskab vil sige.

Da vi i 1946 stiftede vores lille - endnu eksisterende forening - af tidligere fanger fra Hannover-Stöcken, var du jo næsten selvskreven som formand, og i en meget lang årrække var du vores meget dynamiske leder, som først fratrådte, da helbredet begyndte at gøre knuder for en 4-5 år siden.

Jeg har erfaret, at du på fødselsdagen er bortrejst - nærmere betegnet til Egypten. Hvis det er Sfinksens gåde, du vil løse, så håber vi, det lykkes for dig.

På hele Hannover-Stöckens Gruppens og egne vegne: Hjertelig til lykke på dagen, og held og lykke i årene fremover.

Peter Møller Madsen

Glimt fra specialkommando K.T.I. (Kriminalteknisk Institut) KZ-Sachsenhausen, med hovedsæde i Berlin

Vi afslutter her Aage Christensens beretning om særkommandoen i Sachsenhausen. Den havde tilmalede vinduer og kun kontrollerede gæster kom indenfor

Da der ikke fandtes beskyttelsesrum for fangerne i lejren, skulle vi bare blive i blokkene, men alt lys blev slukket. Kun en gang var der virkelig fare på færde, og det var den nat, da man bombarderede byen Oranienburg, som jo lå tæt ved lejren. Lejren blev af de allierede flyvere markeret med lysbomber, således at der ikke indenfor denne markering måtte kastes bomber. Men alligevel faldt der et par brandbomber inden for lejrens territorium, og de ramte godt nok en barak lige i nærheden af Block 62. Dog ved hurtig indgriben af lejrens brandkorps blev branden relativt hurtigt slukket. Hvor mange døde og sårede dette uheld kostede, var der ingen, der fik at vide. Oranienburg så derimod ikke særlig køn ud dagen efter, og selv de tre store beskyttelsesrum, der lå på torvet, havde fået nogle fuldtreffere. De af lejrens fanger, som blev sendt på oprydningsarbejde i byen, fortalte, at der lå hoveder, arme, ben og andre legemsdele spredt over et meget stort område, og at man skovlede alle disse dele op på nogle lastbiler og kørte dem til krematoriet i lejren. Men det kunne dengang ikke fremkalde vores medlidenhed, for vi havde vores slogan: »Der findes ingen god levende tysker, en god tysker er en død tysker«, så der var jo trods alt særdeles mange gode tyskere dengang.

Rygtene om evakuering

Nu begyndte rygtene om skandinavernes evakuering fra KZ-lejrene rigtig at tage fart, idet vi erfarede, at man allerede havde hentet nogle fra andre lejre, og så pludselig en nat blev jeg vækket ved, at det ringede på døren, og Blockälteste gik ud og lukkede op. Han kom tilbage og gav besked om, at vi tre skandinaver omgående skulle pakke vort »Pik og Pak«, som han udtrykte det, og lige så omgående stille på appelpladsen, idet det nu var vores tur til at blive evakueret. Vi fik travlt med at komme af sted, og med et »Alles gutes« fra

Blockälteste styrtede vi hen på appelpladsen.

Da vi kom derhen, viste det sig, at der ikke var busser nok, og efter navneopråbet stod vi en del tilbage, som så måtte vente til næste gang. Så vi måtte tilbage til blokkene igen, og mine to norske fangekammerater så jeg ikke noget til. De var altså så heldige at være kommet med i denne transport. Men man lovede os tilbageblevne, at man snarest kom tilbage og hentede os.

Overfaldet af lejrens brandkorps

Turen tilbage til Block 62 vil jeg aldrig glemme. Jeg har endnu mareridt om natten netop om denne oplevelse. Da jeg kom ned i lejrgaden til Block 62, i bælggravende mørke, sprang der pludselig en tre-fire mænd på mig, og trængte mig op i en krog. Lommelygter blev tændt, og jeg så knive blinke i skæret af lommelygterne. Det var de blodtørstige medlemmer af lejrens brandkorps, som patruljerede i lejrgaderne om natten. Det var det værste af det værste udskud på den tyske stamme, og det var dem en udsøgt fornøjelse at lægge en mand vandret. De myrdede løs for forgodtbefindende, idet det var forbudt fangerne at færdes ude om natten, og rendte de

på en, så var hans dage talte. Jeg skreg højt, at jeg var dansker, og at jeg boede på Block 62, og mens to af dem holdt mig i et jerngreb, undersøgte en af dem mit påsyede fangenummer, sandsynligvis lederen af banden. Han gav så ordre til at slippe mig, og fulgte mig hen til Block 62, med resten af banden i hælene og afleverede mig til Blockälteste, med hvem han i øvrigt havde et mindre skænderi. Men jeg var alt for oprevet til at følge deres ordveksling, så jeg gik ind og kravlede til køjs. Puh ha! Så tæt på friheden og så så tæt på døden, det var uhyggeligt at tænke på. Jeg fik da heller ikke megen søvn i øjnene den nat.

Befriet om natten

Men endelig var det alvor, og vi stod på appelpladsen, hvor vi blev inddelt i hold til hver sin bus, og jeg kan huske, at den svenske transportfører råbte Axel Larsen og navnet på en norsk folketingsmand, hvis navn jeg ikke husker, men der var ingen, der svarede. Der opstod nu et højlydt skænderi mellem den svenske transportfører og de tyske lejrmyndigheder, som dog endte med, at man kom med de to herrer, og de kom også med transporten. Det havde vel formentlig været meningen, at de to skulle have været myrdet, som man myrdede den tyske kommunistfører Ernst Thälmann kort tid før kapitulationen.

For sidste gang kunne vi marchere ud af porten, og denne gang ikke med »Mützen« i hånden og i strækmarch, uden slag, spark, råben og skrigen. Farvel Sachsenhausen. At vi blev overført til »Møglejren« Neuengamme, var vel nok en skuffelse for de fleste. Men det er en anden historie.

Aage Christensen, Kolding
Dn 74.304

RAHBEKFISK

(P. RAHBEK HANSEN) A/S

FILLET FACTORY COLD STORE & FREEZING PLANT

DK-7000 FREDERICIA . DENMARK

FORENINGERNE

SAMMENSLUTNINGEN

Septembermødet

Den 9. september 1987 kl. 19 kunne Villy Mørk Jensen byde velkommen til efterårets første bestyrelsesmøde. Mødet afholdtes som sædvanlig i Frihedsfondens lokaler, og dagsordenen var også den sædvanlige.

Efter protokoloplæsningen blev spørgsmålet om lovudvalgets sammensætning og indkaldelse igen taget op til debat. Der var lidt diskussion frem og tilbage, som konkluderede i, at hele emnet om sammensætning, virkeområde m.v. tages op til nærmere drøftelse på førstkommande repræsentantskabsmøde.

Villy Mørk oplyste, at der stadig kommer henvendelser om Frihedsfondens fortsatte beståen, men Else Drejer og Hans Andersen, der begge har sæde i det nedsatte udvalg, kunne fastslå, at sagen langt fra er afgjort. Hans Andersen vil i bladet give en udførlig redegørelse for hele forløbet af kampen for at bevare Fondens sociale arbejde, og Else Drejer fastslog, at vi alle er Peder Søegård en stor tak skyldig for hans utrættelige arbejde i denne sag.

Derefter bad Birgit Fischermann om et klart svar på de i juni fremsatte 3 forslag vedrørende Rekreationsfonden.

Om indtægtsgrænsen kunne Rekreationsbestyrelse oplyse, at man allerede var begyndt at administrere efter Birgits forslag, nemlig kr. 200.000,- på årsbasis, svarende til højst opnåelige rentebeløb fra Sikringsstyrelsen + folkepensionens grundbeløb. Indtægtsgrænsen gælder også, hvis man ikke er på højeste rente og uanset, om man får folkepension eller ej. Det er den samlede indkomst, der er afgørende.

Forslag 2 om en forhøjelse af det maksimale tilskudsbeløb fra kr. 3.000,- til kr. 4.000,- blev også vedtaget, dog blev det præciseret, at tilskudsbeløbet højt kan andrage 75% af rekreationsopholdets samlede pris.

Derimod så Rekreationsfondens bestyrelse sig ikke i stand til at imødekomme Theresienstadsforeningens forslag 3

om også at yde tilskud til rene ferierejser.

Bestyrelsen for Bernadottegården i Roskilde havde aflagt genvisit hos Bernadottegården i Hadsund, og Solveig Skjøtt gav en udførlig redegørelse for det meget vellykkede besøg. Poul Nielsen oplyste, at det stadig vil være muligt

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Feriehjemmet på Kegnæs

Ansøgninger vedrørende ophold en uge på Kegnæs i 1988 kan nu rekvireres hos Preben Feddersen, Caroline-Amalievej 11, 5874 Hesselager (tlf. 09-25.14.77). Porto kr. 2,80 vedlægges.

Opmærksomheden henledes på, at man ikke kan forvente at få plads på feriehomeet hvert år, da ansøgerantallet er meget stort.

Ansøgere med skolesøgende børn eller børnebørn har fortrinsret i skoleferierne.

Ansøgere må være omfattet af lov om erstatning til besættelsestidens ofre samt være registreret i Frihedsfonden/Sikringsstyrelsen.

Huset kan benyttes hele året. Der er 7 sengepladser og mulighed for ekstra opredning. Man skal kun medbringe lagner, dynebetræk, pudevær, håndklæder og viskestykker. Alt andet udstyr er til stede.

Skiftedag er hele året MANDAG. Indflytningen må tidligst ske kl. 15, og udflytningen næste mandag skal være sket inden kl. 12 (de tre timer er nødvendige for den tilsynsførende, derfor skal huset være tomt fra kl. 12 til 15 mandag).

Huset skal være rengjort inden afrejsen.

Nøglen til huset tilsendes senest en uge før indflytningsdagen.

Det bemærkes, at ansøgningen skal indeholde ansøgerens CPR-nummer. Baggrunden herfor er de nye beskat-

i decembernummeret at få anbragt en jule- og nytårshilsen. Nærmere om dette og »Runde Dage« i en speciel meddelelse i bladet.

Foreningsmeddelelser omfattede hovedsagelig overståede arrangementer, men det kan nævnes, at Theresienstadtforeningen den 25/10 har et arrangement med filmforevisning, og at Landsforeningen Gestapofangerne har årsmøde på Molskroen 1/11.

PN.

ningsregler for fonde, hvorefter Kammeraternes Hjælpesfond er forpligtet til at meddele skattevæsenet navn, adresse og CPR-nr. på de kammerater, der har haft ophold i huset, samt opholdets varighed. De enkelte kammerater vil derefter i deres hjemstedskommune blive sat i skat af opholdets værdi.

Hvordan nærmere de nye bestemmelser vil blive administreret, ved vi af gode grunde ikke endnu. Men vi er i øjeblikket i gang med - ved henvendelse til myndighederne og på anden måde - at søge en udvej, så de nye skattebestemmelser bliver så lidet følelige som muligt. Ingen må derfor på grund af disse bestemmelser afstå fra at søge ophold på Kegnæs.

Ansøgningskemaerne skal være returneret til Preben Feddersen inden 15. januar 1988.

Af gæstebogen:

*Hist, hvor vejen slår en bugt,
ligger der et hus så smukt.*

*Vi har det flittigt brugt
og set så meget smukt.*

*Vi syntes, det var en ære,
at vi her en uge måtte være.*

*Gid, at mange flere får den ære,
her på ferie at måtte være.*

Axel Andersen »Vejle«

Stutthof 25.781

Samt familien på 6

Nu er det slut på en dejlig ferie, som vi har nydt i det skønneste hus og dejlige omgivelser med vand og frisk luft og masser af myg.

Vi har været heldige med vejret med sol og varme. Lad os bevare dette skønne sted, som vi håber, at vi en anden gang oplever et gensyn med.

Hjertelig tak til Kammeraternes Hjælpefond for lån af feriehjemmet.

En hilsen fra os alle.

Bodil og Jens Peter Nielsen - samt 4 børn og børnebørn

Tak!

Alle, der under en eller anden form glædede mig på min 70-års fødselsdag, bedes herigennem modtage min hjerteligste tak. Jeg fatter dårligt endnu, at så mange huskede mig og mødte personligt op med gaver fra sig selv og andre, ligesom mange skrev til mig eller ringede mig op. Det var meget overvældende.

Hjertelig tak.

Med venlig hilsen
Georg Andersen

*

Flæske- og andespil

Så kalder Buchenwaldklubben igen sammen til sit årlige Flæske- & Andespil, der afholdes i kantinen på politistationen på Bellahøj, tirsdag den 24. november 1987, kl. 19.30.

Spillet afvikles under de sædvanlige former, og det må efterhånden være overflødigt at minde om de mange meget fine gevinster, og der er som sædvanligt i de seneste mange år »fuld gevinst« til alle med banko i de ordinære spil.

Medlemmer med pårørende og kammerater fra andre fangeforeninger er velkomne.

Reserver dagen i god tid - mød op til en festlige aften i kammeratligt samvær.

Venlig hilsen
BESTYRELSEN

A.P. Møller

I arbejde på de syv have
- under den
syvtakkede stjerne

MÆRSK

Vi skaffer penge til huse.

Årsmøde med megen debat

Næste gang samles man i Fredericia

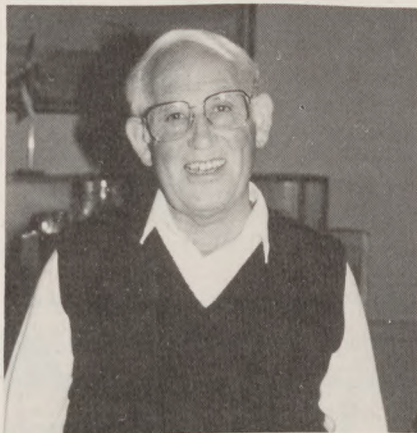
Det var i år Omegnsafdelingen, der tilrettelagde alt det praktiske ved årsmødet, der holdes hvertandet år med skiftende værter. Man havde henlagt møderne til Søfolkens Mindehotel i P. Skramsgade i byens centrale del, og det var meget praktisk, for her kunne såvel møderne som spisepauserne afvikles i eget lokale.

Det var 42 delegerede, der mødte op fredag, og det mest spændende punkt på dagsordenen var valg af formand. Efter en del drøftelser blev spændingen udløst ved skriftlig afstemning, der gav til resultat, at Oskar Verner genvalgtes til formand med 21 stemmer mod Richard Andersen, Odense, som modkandidat. Han fik 19 stemmer.

Formanden for Omegnsafdelingen Johan Kanding bød velkommen og udtrykte ønsket om et godt årsmøde og tilføjede, at der i en årrække havde været udført et godt stykke arbejde til gavn for de skadelidte. Arbejdet er nok enestående i sin art, og vi har grund til at være stolte over vore foreninger.

Da Omegnsafdelingen var vært for årsmødet, bød Johan Kanding som formand velkommen.

Richard Andersen, Odense, valgtes til dirigent.

I sin formandsberetning gjorde Oskar Verner rede for forhistorien til landsforeningens dannelse. Den stærke vækst startede efter 1949, da lægerne på videnskabeligt grundlag godtgjorde kzyndromets virkninger.

Gennem årene har Frihedsfonden været en virksom formidler mellem ansøgerne og Sikringsstyrelsen, og det har derfor haft en voldsom virkning blandt skadelidte, at der nu var konkrete planer om at nedlægge Frihedsfonden. Der indgår stadig nye sager. Det drejer sig om 4 til 5 om ugen. Hvis de gamle medlemmer af Frihedsfondens ledelse er blevet trætte, må der derfor vælges nye, der kan videreføre arbejdet.

Blandt de politikere, der har udtalt sig om sagen, kunne nævnes folketingsmand Knud Damgaard, der har udtalt, at ingen i det nuværende folketing vil modsætte sig de nødvendige bevillinger.

Han kunne glæde de delegerede med at oplyse, at en dame i Århus har testamenteret en gave til Landsforeningen. Beløbet vil blive administreret af et udvalg.

Lange ventetider i sagsbehandlinger

Til beretningen var socialsekretær Kaj Wadsbach fremme med oplysninger og svar på de mange klager over langsom sagsbehandling i Sikringsstyrelsen især enkesagerne.

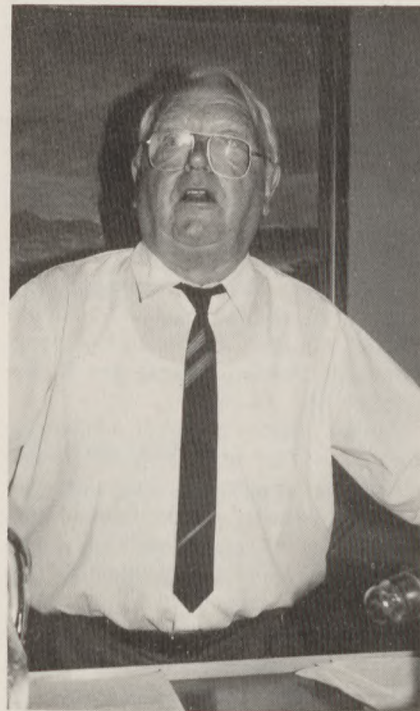
Fuldmægtig i styrelsen, Frits Theisen, måtte beklage den altfor store arbejdsbyrde, de altfor få sagkyndige, forhold som også kunne bekræftes af Anna-Lise Clausen, leder af Frihedsfondens kontor. Begge blev varmt takket af forsamlingen for deres personlige indsats i arbejdet.

Det oplystes på forespørgsel fra bl.a. Viggo Hansen, Esbjerg, at der var rettet gentagne henvendelser til socialministeren angående hædersgaven. Ventetiden havde nu været over et halvt år, og Kaj Wadsbach meddelte, at det ikke manglede på hele og halve løfter fra Mimi Stilling Jakobsen. Det har også drejet sig om sager, som er »bortkommet/forsvundet« i Sikringsstyrelsen, men det meddeltes, at disse er blevet rekonstrueret, ifl. et møde med kontorchef Vagn Nielsen.

Mange tog ordet om disse emner, foruden Viggo Hansen, Esbjerg, Børge Jensen, Aalborg og Carl Buur Jensen, Århus. Formandens og kassererens beretninger godkendtes - også vedrørende Anholthuset.

3 forslag til debat

Richard ønsker fremtidige landsmøder gennemført på een dag. Kaj Ibsen, Poul Jensen, Aalborg, m.fl. havde ordet hertil og Buur Jensen ønskede et mere centralt mødested end København,

Formanden for De Erhvervshæmmede, Oskar Verner, aflagde beretning Richard Andersen, Odense, valgtes til dirigent.

hvad der var enighed om. Jacob Jensen (Jejse) fandt, at vi er for gamle og svage til at klare det på een dag, og enden blev på forslag af kasserer Bruno og formanden, at landsmødet skal holdes hvertandet år, men at der ind imellem holdes et socialt seminar, som det har været skik før i tiden.

Forslag fra Ove Laursen om halvering af kontingentet forkastedes.

Valgene var alle genvalg.

*

Der blev ført forhandling om administrationen af feriehuset på Anholt. Om dette forhold samt andre vil der blive afholdt et særligt møde i Århus.

Ved årsmødet fungerede Helga Jørgensen og Hemming Theisen som referenter.

Der blev vedtaget to resolutioner, nemlig en protest mod oprustningen i Øst og Vest, og om Frihedsfondens fremtid.

Protest mod oprustning

Vi henvender os med denne udtalelse til den danske regering, folketinget og hele det danske folk.

I lighed med den stadig stigende del af verdens befolkning deler vi frygten for, hvad den øgede atomoprustning kan føre til.

Det er indlysende, at den fortsatte opbobling af våben ikke gavner nogens sikkerhed, men kun gør en atomkrigs-katastrofe mere sandsynlig.

Der bruges milliarder af kroner, hver time på dagen, til oprustning over hele verden.

Dette vanvid må stoppes.

Og derfor gentager vi: Stop atomoprustningen såvel som den konventionelle oprustning!

Vi retter en indtrængende henvendelse til Sovjetunionen og Amerikas forenede Stater om fortsat at mødes til seriøse drøftelser om en gensidig skrotning af atomarsenalerne for dem selv og deres forbundne magter.

Det ville være en god begyndelse til verdens fuldstændige afrustning og fredeliggørelse.

Om Frihedsfondens fremtid

Landsforeningen Sammenslutningen af erhvervshæmmede fra Frihedskampen forsamlede til landsmøde 28.-29. august 1987 har vedtaget følgende henvendelse til:

Bestyrelsen og forretningsudvalget for Frihedsfonden,
Frederiksberg Bredegade 13, 2000 Frederiksberg.

Landsforeningen har med beklagelse fulgt udviklingen omkring forsøget på at nedlægge Frihedsfonden - ikke mindst de aktiviteter, som er udfoldet fra Sikringsstyrelsen med tilslutning af socialministeren.

Frihedsfonden blev skabt af behjertede mennesker ved afslutningen af 2. verdenskrig med en række humanitære formål til bistand for tidligere modstandsfolk, ikke mindst kz-fangerne og deres pårørende.

Efter at have løst en række ærefulde opgaver i henhold til sin fundats er fondens væsentligste opgave i dag at støtte de tidligere fanger og modstandsfolk med pårørende i deres erstatningssager hos Sikringsstyrelsen. Udover rådgivning og rejsning af erstatningssager består arbejdet i opfølgning af Sikringsstyrelsens behandling af sagerne, som lagt fra altid foregår tilfredsstillende og ofte fortales unødigt længe.

Denne bistand er uundværlig - ikke mindst under de senere års udvikling, hvor vi har set sager behandlet af yngre jurister uden tilstrækkelig indsigt. Her har indsatsen fra det daglige arbejde i fondens kontor vist sig uvurderlig.

Fonden har ikke drevet opsøgende virksomhed. Arbejdet med at finde frem til kammerater fra frihedskampens år, som har behov for og er berettigede til pension i henhold til erstatningslovene, varetages af de forskellige modstands- og fangeforeninger, ikke mindst foreningerne af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen.

Den støtte, som Frihedsfonden således har ydet vort arbejde, kan ikke vurderes højt nok - kan ikke undværes.

De beløb, fonden har modtaget gennem årene i henhold til finansloven til kontorhold, husleje m.v., bør fortsætte, og vi ved, at repræsentanter for folketingets partier for nylig har givet udtryk for tilslutning til, at ydelsen under finansloven ikke bør ophøre.

Landsforeningen ser med forståelse på, at fondens forretningsudvalg og en del af bestyrelsen under ledelse af Jørgen Kieler efter langt og veludført arbejde er blevet trætte og har ønsker at trække sig tilbage.

Vi skylder dem tak for godt arbejde i fondens tjeneste og sympatiserer med deres ønske om at sikre de faste medarbejdere på bedste vis, dersom fonden nedlægges.

I den forbindelse skylder vi stor tak til Anna-Lise Clausen og hendes medarbejdere.

Vestjyden Viggo Hansen, Esbjerg, i samtale med fynboen Louis Artéll, Svendborg.
(Fotos: F-k.)

Med ovennævnte redegørelse skal Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen indtrængende opfordre Frihedsfondens bestyrelse og forretningsudvalg til at opgive beslutningen om nedlæggelse - endvidere opfordre til at erstatte udtrædende medlemmer med nye, ligeså værdige fra kredsen af tidligere modstandsfolk og at vælge et nyt forretningsudvalg til fortsættelse af Frihedsfondens arbejde, indtil behovene for dens støtte er ophørt.

Vedtaget enstemmigt af Landsmødet den 28/8 1987.

Stærkt udvidet aftensammenkomst

Om aftenen samledes man til spising i Forsvarsbrødrenes selskabslokaler i Gothersgade. Kredsen var nu vokset til 170, idet damerne og medlemmer af Omegnsafdelingen sluttede op.

Der var levende musik aftenen igennem, naturligvis også til den afsluttende dans.

Kaj Wadsbach jun. virkede som toastmaster, assisteret af et team, der havde et varieret underholdningsprogram.

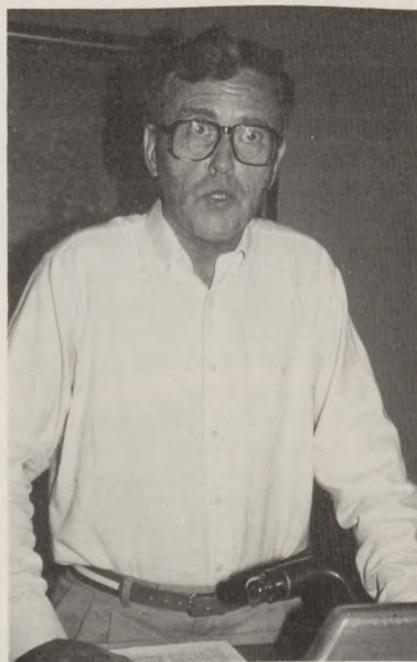
Frank Zorn, der er formand for Amalienborgklubben, indledte med en hilsen fra klubben. Senere fortalte Johannes Fosmark om: Min ven Axel, fangekammeraten, der ikke kom hjem.

Maden var særdeles god, og ind imellem blev der konverseret livligt, så der var aftenen igennem en god stemning.

Besøg i Mindelunden

Om lørdagen besøgte man mindeankeret i Nyhavn for faldne søfolk. Turen gik så til Mindelunden i Ryvangen. Ved fællesmonumentet fortalte F-k om Mindelunden før og nu. Der var derefter tid til at gå rundt for at besøge gravene, pergolaen, rotunden og henrettelsespladsen.

Efter en spisepause takkede Oskar Verner for et kammeratligt stævne,

Fuldmægtig i Sikringsstyrelsen Fris Theisen havde ofte ordet for at svare på indlæg.

hvor vi havde haft lejlighed til at tale ud om problemerne.

Der blev fra mødet afsendt en blomsterhilsen til næstformanden, Alfred Bertelsen, Århus. Han kunne ikke være tlf stede, da han er sygemeldt.

(Referat ved Helga Jørgensen, Hemming Theisen og F-k.)

Aalborg:

Generalforsamling

Den årlige generalforsamling afholdes på centret torsdag den 29. oktober kl. 14.30 med følgende dagorden:

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning samt udvalgsberetninger
3. Regnskab
4. Indkomne forslag
5. Valg af bestyrelsesmedlemmer samt suppleant. Følgende er på valg: Børge Jensen, Elly Mathiasen, Erik Gerlach, Torben Ømark, Leo Johansen og Gunner Jensen.
6. Valg af revisor
7. Eventuelt.

Indkomne forslag skal være bestyrelsen i hænde senest den 22. oktober 1987.

Gavespil

Mandag den 7. december kl. 19 er det årets store begivenhed, der løber af stabelen. Da holdes det årlige gavespil i lokalerne på centret. Mød talrigt op, medbringende en lille (stor) pakke.

Pigerne serverer kaffe efter spillet.

FESTUDVALGET

EFTERÅRSFEST

Nu skal vi på den igen - find danseskoene frem

Lørdag den 7. november kl. 18

afholdes den halvårige fest med spising, musik, dans, lotteri og auktion samt godt kammeratskab. Der er sket en ændring, idet det denne gang er på »Vestergården« Annebergvej 73. Vi har været der en gang før. Buslinie 3 går fra Nytorv lige til døren.

Ellers er det ved det gamle. Prisen er kr. 90,00 pro persona. For dette får man god mad, kaffe, musik og retten til at bruge dansegulvet, så meget man orker til kl. 24.

Koldingenser Kai Ibsen i samtale med aalborgenser Børge Jensen.

Mød talrigt op med godt humør.
Tilmelding til kontoret
senest torsdag den 5. november.
FESTUDVALGET

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Sjællandsafdelingen

Sjællandsafdelingen afholder efterårsfest torsdag den 5. november 1987 kl. 18.30 i lokalerne i Mitchelsgade 19, 5.sal (elevator).

Der vil blive serveret smørrebrød. Dans til levende musik. Pris kr. 75,00 pr.

deltager, drikkevarer til sædvanlige billige priser.

Al støtte (små som store gaver) til amerikansk lotteri modtages med megen tak.

Sjællandsafdelingen på heldagstur

Sjællandsafdelingens efterhånden berømte og billige skovtur løb af stabelen den 3. september 1987.

Kl. 7 mødtes vi ved busholdepladsen ud for Tivoliindgangen ved Københavns Hovedbanegård. 52 deltagere havde meldt sig til turen, og alle havde husket at tage det gode humør med.

Festudvalget havde sørget for en moderne langtursbus til skovturen med »Ole« som chauffør. Alle fik plads på »1. sal« og havde en pragtfuld udsigt, vejret var tørt og godt, lidt diset i morgentimerne, så solen havde lidt svært ved at bryde igennem.

Vi sang efter starten som sædvanlig »I østen stiger solen op«.

Ved Udby Kro ventede Inger og Mogens Pedersen og tilsluttede sig det glade rejseselskab.

Turen gik til Rødby for derfra at sejle

med den danske færge til Puttgarden retur i reserveret lokale.

Efter tilbagekomsten til Rødby kørte vi til Nysted til »The Cottage«, hvor Sjællandsafdelingen var vært ved en virkelig god frokost.

Kl. 19 var vi atter i København og kunne tage afsked med hinanden efter en lang dags rige oplevelser i gode kammeraters selskab.

Find.

Aabenraa Rederi A/S

Finlands Konsulat

P. F. CLEEMANN
SKIBSMÆGLERFORRETNING
AABENRAA
telgr. »Cleemann«
tlf. (04) 622182 - telex 52111

LØVENS KEMISKE FABRIK

Foreningen af Gestapofanger fra besættelsen

Smidstruphytten på vej mod de 10 år

I det mondæne Nordsjælland, hvor feriemulighederne nok er mange, men behovet også stort, inclusive tyskere, svenskere og andet godtfolk, ikke bare københavnere, der har gamle kz-fanger også mulighed for at slå sig ned en uge eller to i et dejligt ferie- eller sommerhus, som nu snart passerer sin første runde dag. Stedet er Asklundsvej 28 i Smidstrup, 6 km vest for Gilleleje og bare 3-400 meter fra havet.

Mange vil allerede have gættet, at jeg tænker på »Smidstruphytten«, som 1. april næste år fylder 10 år. Det er et dejligt, moderne, velholdt sommerhus med 4 sengepladser på to værelser. Plus køkken, stor opholdsstue, en åben overdækket terrasse med gode siddepladser og en kæmpemæssig grund med mange træer, og godt afskærmet fra naboerne. På grunden ligger en stor natursten. Og i træerne munter skaderne sig. Nok lidt for godt endda, da det er rovfugle, som faktisk udrydder alle de små kendte fugle, som de fleste af os glæder os over og gerne fodrer. Skaderne er, uanset hvor smukke de måtte være, snyltere på samfundet ligesom fx gøge.

Men hvad var det, som skete her i Smidstrup for snart ti år siden? Jo, den sjællandske »Foreningen af Gestapofanger fra Besættelsen« med dens altid dynamiske formand Solveig Skjøtt i spidsen satte sig for at rejse sit eget lille ferieparadis. Lidt i smag med KHs dejlige feriehjem i Kegnæs på Als, altså i det sydligste Danmark. Huset har kostet et sted mellem 250.000-275.000 kr. OG der var heldigvis mange, som spyttede i bøssen. Solveig er svær at afvise. Fx gav A. P. Møller-rederierne 75.000 kr. og Tipsmidlerne 50.000 kr. Foreningen fik også i 30-året for Danmarks befrielse, altså i 1975, udsendt en smuk platte, fremstillet på Bing & Grøndahl. Over-skuddet derfra gik lige i husets fond. Græsted-Gilleleje kommune var straks fra første gang, Solveig Skjøtt rejste tanken, meget hjælpsomme. Så det blev kontant til den smukke, ideelt beliggende grund for enden af en vej, og med brugsret for foreningen frem til år 2001,

endda med mulighed for forlængelse, hvis der til den tid endnu er gamle, kompetente kz-fanger fra 1940-45, som trænger til et ophold.

Som sagt, mange har givet til huset. Fx gav nu afdøde prins Georg et fint farve-tv, og han var til sin død protektor for huset.

Naturligvis koster det en del penge at bruge huset og at vedligeholde det. Men det er hidtil gået udmærket, forstår man. Der bruges jo en del el til opvarmning og lys, desuden vand og renovation. Skatterne på huset er for tiden 3700 op til 4000 kr. om året. I 1986 balancerede husets drift med et underskud på 1350 kr. Resten af de nødvendige udgifter skaffede man ved, at mange af brugerne sendte en skærv bagefter. Især til el. Og ofte en 100 kr.-seddel.

Af mange praktiske grunde er det faktisk ikke den sjællandske »Foreningen af Gestapofanger fra besættelsen«, som ejer huset eller driver det. Det er skilt ud i »Rekreationsfonden for Gestapofanger fra besættelsen«. I den bestyrelse er Solveig Skjøtt formand, og en anden vigtig post, nemlig som kasserer, står direktør Bernth Johannesson i Kgs. Lyngby for. Så ved man det.

Et travlt »sommerhus«, som anvendes en stor del af året, slides der på. Ikke alle passer måske lige godt på det. Det kender man bl.a. også i Kegnæs. Fx kan Solveig Skjøtt fortælle om et grelt eksempel for flere år siden. En familie med al tænkelig tilknytning til modstandskampen havde fået bevilget en uge heroppe. Men da et bestyrelses-

medlem i ejer-fonden tilfældigvis kiggede ind en dag, han var i Nordsjælland, blev det afsløret, at det var vildfremmede mennesker, som havde huset den uge. De »rigtige« var bare rejst sydpå og havde overladt huset til nogle bekendte. Groft, må man sige. Men, i hvert fald, der er stor glæde over huset.

Og det får mig til at foreslå, at enhver tidligere, forhåbentlig tilfreds bruger af huset gennem de snart ti år, efter evne og lyst, måske sendte en skærv til husets kasserer, Bernth Johannesson, Jacobys Allé 16 2th., 1806 Frederiksberg C. Giro 6076947. God gerning skal man ikke sove på.

Johs. Rasmussen

50'erne fra Porta

Årsmøde

Årsmødet blev afholdt i København søndag den 13. september. Kl. 10.30 samledes man under uret på Hovedbanegården. Derefter fortsatte man til monumentet ved Helligåndskirken og til Mindelunden i Ryvangen.

Det kammeratlige samvær med generalforsamling foregik hos Erik Budde. Her aflagde formanden, biskop Vincent Lind, Odense, årsberetning. Der var indløbet hilsener fra de kammerater, der var forhindret i selv at møde frem. De blev naturligvis læst op. Thorkild Dige var indbudt som gæst.

NEUENGAMME

Amicale Internationale de Neuengamme

Generalforsamling afholdt i Berlin

AIN holdt generalforsamling i Berlin, DDR, i dagene 12.-15. sept. 87. Det var et velbesøgt møde med deltagere fra Belgien - Holland - Frankrig - BRD - DDR - CSSR - Ungarn - Polen og Sovjet. Fra Danmark deltog N. O. Køster og V. Mørk Jensen.

Mødet åbnedes af præsident René Aubry, og der var hilsen fra ANTIFA

ved Rudi Helmer fra Centralkomiteen i Berlin.

Der var bekymring over, at medlems-tallet i de forskellige lande svinder stærkt, og derfor opfordres der til stadig større udadvendthed. Ungdommen må bibringes forståelsen af, hvor frygtelig krig er. Når vor generation er væk, er der ingen til at fortælle om de forskellige KZ-lejre og de lidelser, de påførte Europas befolkninger.

Man vedtog en udtalelse mod den hi-

storieforfalskning, der finder sted, og mod Nynazismen, der breder sig i mange lande.

Afsluttende vedtoges enstemmigt en resolution om betydningen af kampen for freden. Vå må over for vore unge kunne sige, at vi har gjort vor pligt for at opnå fred på jorden.

Hele generalforsamlingen var gæst hos DDRs regering, der havde sørget

for prima indkvartering, gode omgivelser for møderne og mange foranstaltninger, herunder besøg hos ministerpræsident Villy Stoph.

Generalforsamlingen i 1989 søges afholdt i Danmark.

Der var også valg, hvor Villy Mørk Jensen blev valgt til Vicepræsident.

VMJ

Der vil ske mere i Neuengamme

Internationalt Neuengamme-seminar i Hamborg 31.aug./1.sept.

Repræsentanter fra Holland, Belgien, Frankrig, CCCr, Polen og Rusland samt fra begge Tysklande var inviteret af Hamborgs senat i anledning af planer om en udvidelse af Neuengamme-Dokumentar-området.

Det drejer sig om bl.a. Klinkerværket, kommandantboligen og nogle tidligere boliger for SS-personale.

I Klinkerværkets ene fløj er det tænkt at indrette en udstilling, der skal omfatte såvel hele lejrens område som udekommandoer m.v. Derudover er der planer om et andagsrum, hvor alle trosretninger skal kunne være repræsenteret.

Protester mod fængselsbyggeri

På seminaret blev der advaret mod, at lejren skulle udvikle sig til et kursted. Ligesom flere andre påtalte jeg som dansk repræsentant det uheldige i, at

man netop dér havde bygget et fængsel, ligesom tilfældet har været flere andre steder, f.eks. i Versen.

Under omtalen af jødeforfølgelserne erindrede jeg om, at det i Danmark lykkedes at få de fleste jøder bragt til Sverige, ligesom de ca. 425 jøder, der kom til Theresienstadt, blev skaffet langt bedre forhold end de, der var sendt derned til udslettelse. Trods det lider også danske jøder hårdt under følgerne af den angst, de gennemlevede under KZ-opholdet.

Renee Aubry udtalte, at man måtte bede til, at intet her bliver ændret i en uheldig retning. Man advarede også mod det forfald, der er i gang på trods af et stort, frivilligt arbejde.

Karl Kampfert fra DDR havde allerede under borgmester Brauer påtalt det uheldige i på dette sted at oprette et ungdomsfængsel, mens den polske Bogdan Suchowiak var optimist med hensyn til en restaurering.

Mødet sluttede med en opfordring til senatet om at vise forståelse for vore ønsker. Efter pressekonferencen var der middag, hvorunder en jødisk repræsentant fra Jerusalem henvendte sig til mig og bad mig bringe en tak med hjem til Danmark for hjælpen til jøderne. Hans mor var blandt dem, der nåede til Sverige, og i Israel var hun senere ofte gået ud til mindepladsen for at lade tankerne gå tilbage i taknemmelighed mod det danske folk og den danske modstandsbevægelse.

VMJ

Tak

Jeg vil gerne takke Neuengammeferien for dens indsats og arrangement af Pilgrimsfærden til Meppen.

Som jeg sagde ved vores hyggeaften i Dörpen, havde jeg glædet mig meget til den rejse, og jeg ønsker herigennem at give udtryk for min glæde ved at være sammen med jer. Ligesom besøgene i kz-lejrene gjorde et dybt indtryk på mig.

Min glæde ved hele turen blev ikke mindre af, at der på motorvejen ikke var tale om personskade, men kun materiel skade.

Tak allesammen.

Anna-Lise Clausen
Friedhedsfonden

SACHSENHAUSEN

Besøg fra Berlin West

Delegationslederen fra Berlin West ved ISK's plenarmøde i Moskva den 8.-13. juni 1987, formanden for Sachsenhausenforeningen i Berlin West, næstformand i VVN, Wolfgang Szepansky og hans hustru, Gerda Szepansky, be-

Peder Søgård og Wolfgang Szepansky fotografet under besøget i København.

Sådan ser Klinkerwerke ud i dag. Den unge mand til højre i billedet tilhører en Jugendgruppe, hvis medlemmer er aktive for lejrens renovering. Han fortæller her om fremtidsplanerne. Huset på billedet er for tiden ubenyttet.
(Foto: Niels Behr, Hamborg)

søgte Landsforeningen af Danske Gestapofanger fra den 14.-19. august.

Wolfgang og Gerda er af profession lærere. Wolfgang, der har skrevet autobiografi om sin modstand mod Hitler, flytningstiden i Holland og fangetiden i Sachsenhausen, arbejder som kunstner med grafik og tegning med motiver fra modstandskampen mod neofascismen og kampen for freden. Gerda har skrevet bøger om kvindernes oplevelser under krigen, både om dem, der ydede modstand og de, der gjorde krigen med.

De tyske kammerater blev modtaget af og boede hos Peder Søgård og Lillian Olsen i København. Wolfgang havde stor glæde af et studiebesøg på Frihedsmuseet og fik inspiration til sit lignende arbejde i Berlin West. Han beundrede det fremragende mindesmærke for de spanske frivillige i Churchillparken og var særlig glad ved, at det var fremstillet af vor gode sachsenhausenkammerat, Per Ulrich.

Vi havde planlagt et møde med andre sachsenhausenkammerater, særlig i Odense, hvor de fleste bor, men Wolfgangs kræfter slog ikke til til det, hvorfor de sidste dage gik med at hvile sig.

Det blev endnu en gang bekræftet, at det er værdifuldt og til stort udbytte at pleje den gensidige, venskabelige kontakt med vore udenlandske kammerater, og Wolfgang foreslog snarligt genbesøg af danske sachsenhausenkammerater i Berlin West, hvor der også findes antifascistiske mindesmærker.

*Peder Søgård
Wolfgang Szepeksky*

MINDEORD

Jens Andersen

Jens Andersen, Bernadottegården, Hadsund, er den 5. august 1987 afgået ved døden.

Han sejlede under krigen som fyrbøder under allieret flag. Vi fik for et par år siden forbindelse med ham. Han opholdt sig da på et plejehjem i Hobro, hvor han var meget utilfreds med at være. Vor kontakt udvirkede, at han kom til Hadsund. Her gik det bedre, så de sidste par år af hans liv blev på denne måde lidt mere lykkelige.

Kaj Sørensen

En af afdelingens gode venner, fhv. formand for Lager- og pakhusarbejdernes fagforening i Aalborg, Kaj Sørensen, er den 22. august 1987 afgået ved døden efter kort tids sygdom. Kaj har gennem årene, fra vi flyttede ind i vore nuværende lokaler, som har til huse i samme bygning til L og P, været foreningen til stor hjælp. Han viste altid stor interesse for, hvordan det gik os. Utallige er de gange, vi har benyttet kontormaskiner m.m. hos L og P, bl.a. stod og stadig står der større lokaler til vores rådighed, når vore egne er for små til et eller andet arrangement.

Efter sin afgang som formand blev Kaj formand for L og Ps seniorklub. Også her tænkte han på os, og flere af vore medlemmer har gennem årene været med Seniorklubben på ture, hvis der var ledige pladser. Kaj var ligeledes til det sidste stamgæst til vores torsdagskom sammen.

Børge

Jens Møller, Tørring

Købmand Jens Møller, Tørring, blev 63 år. Han var aktiv i modstandsbevægelsen i tæt samarbejde med den jyske nedkastningschef, Jens Tholstrup, og han måtte gå under jorden, men vendte i 1945 tilbage til Tørring.

Ved siden af forretningen havde Jens Møller mange andre gøremål. Han var i en årrække afdelingsleder for KFUM-spejdernes Peder Skram division, og han var i 10 år kompagnikommandør i hjemmevernet med sergentrang efterfulgt af fire år som kaptajn. Han var med til at præge forretningslivets udvikling i byen gennem flere år som formand for handelsudvalget.

Med sit nationale sindelag, der også kom til udtryk gennem en bestyrelsespost i Grænsforeningen, fandt Jens Møller sit ståsted i Det konservative Folkeparti.

Jens Møller var et varmt menneske, der havde den opfattelse, at politikere ikke skal herske, men tjene andre. Han havde et optimistisk livssyn, og hans humorfyldte replikker kunne live op på et ellers kedeligt møde.

Aksel Westergaard Hansen

Aksel Westergaard Hansen, kaldet »Skipper«, Birkealle 2, Nibe, blev 70 år. Han havde de sidste år haft flere sygdomsperioder.

Han sejlede under hele krigen i allierede skibe - var med ved flere invasioner, man kan roligt sige, at han var i ildlinien fra krigens start, idet han deltog ved landgangen i Narvik i 1940.

Efter at Aksel gik i land fra de store skibe, anskaffede han sig sit eget lille skib og var ivrig fritidsfisker på fjorden. Han var på den måde i stand til at forsyne familie og venner med friskfangede ål. Han var trods sygdom og plaget af gigt altid i godt humør, og en fortæller, man gerne lyttede til.

Andreas Carstensen

Andreas Carstensen, Vestergade 31 B, Frederikshavn, blev 65 år.

Andreas var under krigen ansat ved D.S.B. og gjorde tjeneste i Padborg. Hans modstandsarbejde kom således til at foregå i det sønderjyske. Efter krigen kom Andreas til fængselsvæsenet, og de sidste mange år, inden han allerede i 1977, på grund af dårligt helbred, måtte gå på pension, gjorde han tjeneste i Kragsskovhede.

Rudolf Hess blev 93 år

Hitlers stedfortræder, Rudolf Hess, døde den 17. august. Han havde da tilbragt 46 år i Spandau-fængslet i Berlin. Her var han siden 1966 fængslets eneste fange. Der var 600 celler.

Ved Nürnberg-dommene blev han idømt livsvarigt fængselsstraf for sammensværgelse mod den internationale fred og for planlægning af krig.

I 1941 forbløffede han en hel verden ved at springe ud i faldskærm over Skotland på et tidspunkt, da Hitlers hære fejrede store triumfer.

Spørgsmålet står i dag åbent, om Hitler var vidende om hans aktion. En skønne dag bliver det opklaret.

Henrik Sidenius

Forhenværende skoleinspektør Henrik Sidenius blev 65 år.

Han blev først kendt som skoleinspektør ved Kroggårdsskolen fra 1961. Senere i Gladsaxe fra 1968.

Hans deltagelse i modstandskampen bevirkede, at han blev interneret i Frøslevlejren.

Anna Andersen

Anna Andersen, Hellevangen 87, 9210 Aalborg S.Ø. blev 65 år gammel. Anna var enke efter Carl Elinius Andersen, tidligere kz-fange (Neuengamme).

Anna var en af hovedkræfterne ved oprettelsen af »pigernes« syklub for snart mange år siden. Hun deltog ivrigt i dette arbejde, indtil sygdom for noget år siden tvang hende til at holde en lavere profil.

BØGER

De flygtede fra Nazi-Tyskland

Steffen Steffensen: På flugt fra nazismen

Tysksprogede emigranter i Danmark efter 1933.

650 sider, 325 kr.

C. A. Reitzels forlag.

Bogen er skabt og tilrettelagt af professor i tysk litteratur ved Københavns Universitet Steffen Steffensen. Den er gjort færdig af lektor Henriette Riskær Steffensen, da hendes mand på grund af dødsfald ikke fik muligheden for selv at gøre den færdig.

Det er første gang, der på dansk fore-

Steffen Steffensen.

Bogens forside har denne meget sigende tegning. Man ikke alle gætter rigtigt, når der spørges om hvem manden på talerstolen er?

ligger en samlet fremstilling af de mange videnskabsmænd og kunstnere, der måtte flygte fra Nazi-Tyskland efter Hitlers magtovertagelse i 1933.

Bogen falder i to afsnit. Det første redegør for den danske, officielle holdning overfor flygtningene, mens det andet bringer et stort antal biografier. De fleste af disse flygtninge kom fra Tyskland og fra Østrig, og de var af jødisk afstamning.

I videnskab- og kunstnerkredse var de velkomne, men det tryk, der hvilede over vort land i besættelsens år gjorde, at de ikke mødte den officielle good-will, de fortjente. De kunne således ikke opnå arbejdstilladelse, og det betød jo, at der måtte skaffes økonomiske midler ad anden vej til livets opretholdelse.

Her er den mest kendte hjælpeorganisation Matteottifonden, der vel havde to hovedmøtiver: Den ene ved økonomisk hjælp at vise disse folk, der kom til os, fordi de var antinazister, sympati og forståelse. Den anden: At give udtryk for anerkendelse, for de impulser, de tilførte dansk videnskab, kultur og samfundsliv.

Arbejdet med bogen stod på fra 1969, og forfatteren og hjælperne har udført et betydeligt arbejde, også i arkivstudier. Deres arbejde er udført sideløbende med de andre gøremål, man var bundet

af. Der redegøres i vid udstrækning for de kilder, man har øst af, og det kan være meget vejledende for læsere, der ønsker at kulegrave enkelte afsnit.

Om hensigten med bogen skriver Henriette Riskær Steffensen, at »den bør være en advarsel og vække til protest og modstand overalt, hvor sådanne tilstande hersker, at menneskerettighederne undertrykkes og friheden trues.«

F-k.

Leifers erindringer

Den kendte advokat og tidligere politifuldmægtig Vilh. Leifer har udsendt sine erindringer. Som man vil erindre, har Leifer altid været en omstridt person. Han har i mange tilfælde indtaget en nøglestilling, og han har mødt en masse kendte personer, som han har, dels samarbejdet med, dels modarbejdet. Hans sym- og antipatier har altid været iøjnefaldende, og da bogen er skrevet ud af karsken bælg, er den særdeles underholdende og kan derfor varmt anbefales dem, der har lyst til at genopfriske Leifers bidske angreb på det danske justitsvæsen.

Vilh. Leifer: Min tid.

Erindringer. 240 sider. 190 kr.

Chr. Erichsens forlag.

W JOHANSEN

Pigtraad-Gestapofangen

Nr. 5 oktober 1987

JOSTEINSVEJ 51

2880 BAGSVÆRD

ADRESSE- LISTE

SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45

Fmd.: Villy Mørk Jensen, Sjørringvigvej 6, Sjørring, 7700 Thisted. 07 97 12 71.
Næstform.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værløse, tlf. 02 48 56 74.
Skr.: P. Nielsen, Bavnebjergspark 6, 3520 Farum. 02 95 22 08.
Kass.: Bernth Johannesson, Jacobysallé 16, 2th., 1806 Frederiksberg C, 01 31 86 86.
Bestyrelse: Oskar Verner, Villy Karlsson, Helge Kierulff, Hans Andersen, Else Drejer, Birgit Fischermann, Ove Laursen, Peter Møller Madsen, Erik Jensen, Birgit Lærche og Lilian Olsen.

BUCHENWALD-KLUBBEN

Fmd.: Hans Andersen, Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev 03 86 55 59.
Kass.: Ernst Steen, Vendersgade 6, 1363 København K 01 12 85 95.
Sommer: Møntstien 6, Vester Lyng, 4500 Nykøbing S. 03 41 01 20.
Odense: Carl Aage Hansen, Kærmindevej 25, 5000 Odense. 09 12 71 99.
Århus: Fmd.: Knud Andreasen, Brønshøjvej 11, Hyllested, 8400 Ebeltoft. 06 33 60 61.
Kass./sekr.: Arnold Sejersen, Jægergårds-
gade 138, 2., 8000 Århus C. 06 13 07 65.
Aalborg: G. Hansen, Østre Allé 47, 9000 Aalborg. 08 12 73 63.

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: Poul Nielsen, Bavnebjergspark 6, 3520 Farum. 02 95 22 08.
Kas.: Ernst Nielsen, Firskovvej 42, 2800 Lyngby. Giro 6 45 87 18. tlf. 02 87 09 58.
Socialsekretær: Otto Laugesen, Snerlevej 27, 7900 Nykøbing Mors. 07 72 02 27.

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 Kbh. N. 01 35 50 12.
Kass.: Richard Tue Andersen, Randersvej 75, 8200 Århus N. 06 16 92 42. Giro 5 43 27 33.

Omegnsafdelingen:

Fmd.: Johan Kanding, Smedetofte 38, 2400 Kbh. NV. 01 10 61 49.

Socialsekretær: Kaj Wadsbach Pedersen, Træffes på kontoret: Kongevejen 252, 2.sal, 2830 Virum. 02 85 58 98. Giro 8 81 17 88. Tirsdag og torsdag 10-14.

Esbjerg afd.: Fmd.: Viggo Hansen, Palnato-

kes Alle 19, 6700 Esbjerg. 05 14 27 58.

Kontor: Centret, Skolegade 54, 6700 Esbjerg. Åbent hver onsdag kl. 14-17.

Sydøstjysk afd.: Fmd.: Jens Jac. Jensen, Ul-
lerupdalvej 217, 2., 7000 Fredericia. 05 92 54 57.

Kontor: Kongensgade 31 A, tlf. 05 93 29 73, åbent tirsdag 14-16.

Socialsekretær: Kai Ibsen, Skovparken 38 B, 6000 Kolding. 05 52 82 43.

Kolding: Kontor: Koldinghus, Staldgården. Åbent 2. og 4. torsdag kl. 14-17. 05 53 18 84.

Odense afd.: Kontor: Giersingvænget 24, 5220 Odense SØ, tlf. 09 15 45 87. Åbent hver torsdag kl. 10-12.

Fmd. og socialsekretær: Richard Andersen, Giersingvænget 24, 5220 Odense SØ. 09 15 98 27.

Kass.: Ruth Giersing, L.A. Ringsvej 92, 5230 Odense M, tlf. 09 14 27 16.

Sydfyns afd.: Louis Artéll, Brændeskovvænget 7 B, postbox 251, 5700 Svendborg. 09 22 37 00.

Aksel Jørgensen, Vornæsvej 33, 5700 Svendborg. 09 54 12 29.

Sjællands afd.: Ove Laursen, Moseskrænten 3, Ganløse Bund, 2760 Måløv. 02 18 30 46.

Aalborg afd.: A.J. Jørgensen (Åbo), Lemvigvej 67, 9220 Aalborg Ø. 08 15 70 82. Centrets adresse: Østerbro 38, 9000 Aalborg. 08 12 16 19. Åbent tirsdage 10-12, torsdage 10-12 og 14-17.

Århus afd.: Alfr. Bertelsen, Louis Hammerichs Vej 11, 2., Århus N. 06 16 63 18.

Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200 Århus N. 06 16 63 18. Åbent mandag-fredag kl. 9-12 (sociale sager). Kammeratligt samvær tirsdag og torsdag kl. 14-17.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Fmd.: Axel Lauritzen, Lundtofteparken 42, 2.tv., 2800 Lyngby. 02 88 12 42.
Kass.: Else Bentzen, Nørre Boulevard 62, 8900 Randers, tlf. 06 42 69 61.

Randers afd.: Fmd.: Albert Rasmussen, Adelgade 1, 8900 Randers. 06 42 36 29.

Kass.: Karin Larsen, Sjællandsgade 11, 8900 Randers. 06 42 58 60.

Sjællands afd.: Fmd.: Jens Thomsen, Skottegården 15, 2770 Kastrup. 01 50 48 61 og 01 50 09 70.

Kass.: E. Gajhede, Vejlands Alle 95, 2300 København S. tlf. 01 58 16 55. Giro 1 70 30 72.

Århus afd.: Fmd. Edith Johansen, Hougårdsvej 58, II, 8220 Brabrand. 06 26 15 19.

Kass.: Elisabeth Thorsen, Irisvej 2, 8400 Ebeltoft. 06 34 17 82.

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER FRA BESÆTTELSEN

Fmd.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værløse. 02 48 56 74.

Kass.: Salle Fischermann, Toftekærsvvej 28 C, 2820 Gentofte. tlf. 01 65 82 12.

HANNOVER-STOCKEN

Fmd.: Peter Møller Madsen, Sjørlør Boulevard 12, 2.tv., 2450 Kbh. SV. 01 16 60 98.

Kass.: Carl Adolf Sørensen, Egernevej 24, 8270 Højbjerg. 06 27 23 47.

HORSERØD

Fmd.: Villy Karlsson, Toftekærsvvej 116, 2860 Søborg. 01 69 86 62.

Kass.: Kaj Birkemose Petersen, Gl. Køge Landevej 251B, I-dør 2., 2650 Hvidovre. 01 49 20 62.

NEUENGAMME- FORENINGEN

Fmd.: Villy Mørk Jensen, Sjørringvigvej 6, Sjørring, 7700 Thisted. 07 97 12 71.

Kass.: Søster Lærche, Immerkær 25, 2.tv., 2650 Hvidovre. 01 75 58 03.

RAVENSBRÜCK-GRUPPEN

Astrid Blumensaadt, Carls-
gade 5, 5000 Odense C.

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Peder Søgård, Amerikavej, 7.4. th., 1756 København V. 01 23 02 14

Kass.: Emmy Eskildsen, Nansensgade 22, 5000 Odense C. 09 11 92 52.

Odense: Evald Lægteskov, Åsumvej 128, 5240 Odense NØ. 09 10 24 15.

STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Helge Kierulff, Kidhøj 10, 2880 Bagsværd. 02 98 11 77.

Kass.: Ingeman Berthelsen, Landlystvej 72, 2650 Hvidovre. 01 75 97 13.

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Fischermann, Toftekærsvvej 28 C, 2820 Gentofte. 01 65 82 12.

Kass.: Herman Ebstein, Gerlevvej 15, 2700 Brønshøj. 01 28 27 15.

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: Ejers af De Erhvervshæmmede. 12 senge. Adresse: 4. Maj-huset, 8582 Anholt by. Henv. til: Alfred Bertelsen, Louis Hammerichsvej 11, 2., 8200 Århus N. 06 16 62 18.

Kegnæs: Ejers af Kammeraternes Hjælpefond. Se øverst bladets side 2.

»Nors Hovedgård«: Selvejende institution. 12 senge. Adresse: Hindingvej 38, Nors, 7700 Thisted. Henv.: Alex Bindeballe, 07 98 11 95.

Smidstruphytten: Ejers af Foreningen af Gestapofanger fra Besættelsen. 4 senge. Henv. til: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værløse. 02 48 56 74.